

La libertad, Sancho, es uno de los más preciosos dones que a los hombres dieron los cielos con ella no pueden igualar los tesoros que encierran la tierra y el mar: por la libertad, así como por la honra, puede y debe aventurar la vida.

Miguel de Cervantes Saavedra (1547-1616) Escritor español.

INTRODUCCIÓ	3
DISSENY DE LA RECERCA	5
1.MARC TEÓRIC: EL CONTEXT HISTÒRIC	6
1.12.LA FIDEL RÈGIM FRANQUISTA	6
1.1.1INTRODUCCIÓ	6
1.1.2La crisi econòmica dels anys setanta.	8
1.1.3Els darrers anys del franquisme.	9
1.1.4De la transició a la democràcia.	9
1.1.5Les primeres eleccions,1977.	11
1.1.6La constitució del 1978.	13
1.1.7L'Estat Autonòmic:	14
1.1.8La crisi de la UCD.	16
1.1.9El terrorisme	18
1.1.10L'Extrema Dreta en la Transició.	21
1.1.11Cronologia bàsica del 1975/1981.	23
2.EL COP D'ESTAT: 23-F 1981	25
2.1LA TRADICIÓ COLPISTA EN LA HISTÒRIA D'ESPANYA.	25
2.2Antecedents del cop d'estat	27
2.3Fets del cop d'estat	28
2.4Elaboració del Cop	29
2.5El cop d'Estat hora per hora	31
2.6 Anàlisi del missatge del Rei	35
2.7 El 23-F vist per la premsa	37
3EL COP D'ESTAT VISCUT PER PERSONES VINCULADES A PALAFRUGELL	39
3.1 INTRODUCCIÓ	39
3.2La Nit del 23-f a Palafrugell	39
3.3 Entrevistes	41
3.4 Anàlisi de les entrevistes	41
3.5Visió del cop d'estat per part de l'estament militar.	44
4ANÁLISIS DE LA PREMSA	47
4.1 INTRODUCCIÓ	47
4.2 Anàlisi de la premsa.	47
5CONCLUSIONS	52
6AGRAÏMENTS	56
7BIBLIOGRAFÍA	57
8GLOSSARI	58
9ANNEXOS	63
PROTAGONISTES PRINCIPALS.	64
EL COP D'ESTAT A TRAVÉS DE LA PREMSA DE L'ÈPOCA.	69
ENTREVISTES	76

Entrevista a Jose Manuel Rodríguez. Professor d'història.....	76
Entrevista a Lluís Molina. Periodista i crític de cinema.....	80
Entrevista a Lluís Medir, alcalde de Palafrugell.	82
Entrevista Joan Mató. Professor d'història.	86

INTRODUCCIÓ

La història contemporània d'Espanya està farcida de fets, dades, personatges, esdeveniments etc... que han marcat una època i que són la base de la nostra societat actual.

Entre aquests fets n'hi ha un que destaca per la seva transcendència política, pel moment en que va passar i per l'impacte que va tenir en la societat espanyola. Aquest fet és l'intent de cop d'estat, que va tenir lloc el 23 de febrer de 1981, conegut com a 23-F.

Amb la mort de Franco, l'any 1975, Espanya va deixar enrera una de les etapes més fosques de la seva història, una dictadura que va començar l'any 1939, just finalitzada la Guerra Civil. Un període marcat per la repressió social i política, la falta de llibertat i l'obediència a unes normes implantades per la força.

Aquestes normes, imposades per un líder, en aquest cas Franco, i envoltat per un grup molt poderós, com és l'exèrcit.

A partir de 1975 va començar un procés democràtic que aportaria millores a tots els nivells: econòmics, social, polític, cultural etc...

Aquest procés culminaria amb la Constitució de 1978.

La Constitució portava implícites reformes importants que canviarien el país. Potser no eren ben vistes per tothom, especialment per grups que havien tingut molt poder durant la dictadura i que ara es veien relegats a un segon terme, perdent influència, poder i capacitat de decisió; estem parlant de l'exèrcit. Molts militars no veien amb bons ulls la nova Constitució i les llibertats que comportarien, per això alguns van començar a conspirar per intentar tornar enrera.

Aquestes aspiracions van donar lloc al 23-F.

El 23-F ha sigut un moment important dins del procés de transició política cap a la democràcia. Per la seva importància, per la seva transcendència i per les conseqüències que va tenir i que hauria pogut tenir m'ha semblat un fet prou important que calia analitzar, i per això l'he triat per fer el treball de Recerca.

Personalment, la història és una matèria que m'apassiona.

M'agrada tota la història, però concretament la contemporània, ja que tracta de fets més propers a nosaltres en el temps.

S'ha d'entendre que el 23-F no va sorgir perquè si, sinó que és el resultat un seguit de causes que el van provocar.

En el meu treball he intentat aproximar-me a aquestes causes i ho he fet a partir de diferents

fontes informacions: la seva recopilació o el seu anàlisi posterior. Per fer-ho he utilitzat l' anàlisi de la premsa de l'època, documentals, llibres d'història i entrevistes ha diversos personatges... l'intent de cop d'estat.

El meu objectiu era conèixer aquest fets que van afectar la política i societat espanyola d'aquells anys és a través de diferents visions.

Al llarg de tot el treball s'aprofundeix en l'intent de cop d'estat a partir del marc històric, antecedents i possibles causes del cop d'estat, el desenvolupament dels fets, els personatges implicats i les possibles conseqüències del 23-f.

El meu treball analitza els fets del 23-F. Tot i l'abundant documentació queden punts foscos que encara no han sigut resolts i que representen un misteri que ningú ha sigut capaç de resoldre per el moment.

Disseny de la Recerca

Aquest treball segueix l'estructura següent:

- Introducció: on s'exposa els motius pels que vaig triar aquest tema, els objectius que volia aconseguir i la metodologia que s'ha utilitzat.
- A partir dels objectius marcats, en el marc teòric, s'especifica el context històric que explica el conjunt de circumstàncies relacionades amb el 23-f.
- Després d'una etapa de reflexió i, en funció del context històric elaborat, s'han seleccionat una sèrie de conceptes clau que es relacionen directament amb les causes que expliquen el perquè es va produir el cop d'estat.
- La selecció dels conceptes claus – com es el terrorisme, el paper de l'exèrcit, i d'altres que s'exposen en el treball- s'ha fet a partir de la premsa. A partir de la premsa, ha elaborat la reconstrucció del mateix cop d'estat del 23-f, del qual s'exposa en l'apartat 2.
- A més de la premsa, l'anàlisi del cop d'estat s'ha fet a partir d'altres fonts d'informació:
 - Entrevistes a persones, dels quals son coneguts o familiars, que estan vinculats a Palafrugell.
 - L'audiovisual que ens parla del cop d'estat a partir del mateix estament militar.
- La fase analítica del treball es va elaborar amb la selecció de la informació més significativa en funció de l'objectiu del treball.
Després es va ordenar les dades – disposició i transformació- i finalment s'ha establert les conclusions que responen a les preguntes iniciades amb la recerca

1.MARC TEÓRIC: EL CONTEXTE HISTÒRIC

1.12.LA FI DEL RÈGIM FRANQUISTA

1.1.1INTRODUCCIÓ

Quan al novembre de 1975 va ser proclamat rei Joan Carles I, molt pocs confiaven que el seu regnat poguera portar al país un canvi democràtic pacífic. Els franquistes no creien que aquelles fossin les intencions del nou monarca; i l'oposició veia en ell al continuador de Franco, a un home que havia sigut educat per a succeir-lo en la dictadura. No obstant, en un període de temps relativament curt, el poble espanyol fou capaç de realitzar el canvi des de la dictadura a una constitució democràtica plena, en un procés que s'ha denominat la *transició política*, i que es considera modèlic per la manera pactada i no violenta que, en termes generals, es dugué a terme.

La conjuntura internacional en què es desenvolupà el procés de transició no fou precisament favorable a l'estabilitat d'aquest: les conseqüències dramàtiques de la crisi del petroli es reflectien a Espanya en les altíssimes taxes d'inflació i de desocupació. D'altra banda, al mig de tensions internacionals entre els dos blocs (acabava de finalitzar la guerra de Vietnam), les potències occidentals veien amb recel i escepticisme la possibilitat d'un canvi pacífic a Espanya. L'any 1975, la integració a la CEE estava completament allunyada de l'horitzó, màxim després del rebuig internacional que els afusellaments de setembre havien generat.

- **Dins del franquisme** hi havia una clara divisió entre immobilistes i aperturistes.
 - Els *sectors immobilistes (búnker)* format per vells falangistes, la pràctica totalitat de l'exèrcit i del sindicalisme vertical (noms coneguts com Blas Piñar, de Fuerza Nueva o Raimundo Fernandez Cuesta, dirigent falangista) que dominaven les Corts i els mitjans de comunicació, defensaven un “rearme ideològic” i la possibilitat d'un “franquismo sin Franco”.
 - Els *aperturistes*, integrats per quasi tots els polítics joves que no havien viscut la guerra i que formaven part del "Movimiento", perquè era l'única manera de fer carrera política, molts eren monàrquics i altres eren tècnics en l'administració (destaquen noms com Adolfo Suárez, Pío Cabanillas, Rodolfo Martín Villa; també veterans de la

política convençuts de la necessitat de canvi polític com Manuel Fraga o José María de Areilza).

- **Fora del franquisme, l'oposició política**, apareixia dividida.
 - Per una banda, troben a una *oposició moderada*, integrada pels *demòcrata-cristians* (Ruiz Jiménez) i els *monàrquics* (juanistes, com Calvo Serer) que volien un canvi de règim no traumàtic, és a dir, no “rupturista”.
 - Les *forces nacionalistes catalanes i basques*. A Catalunya totes les forces polítiques s'agruparen en el Consell De Forces Polítiques de Catalunya (gener de 1975) amb l'única reivindicació del restabliment de l'Estatut. El seu eslògan “Llibertat, amnistia i estatut d'autonomia” ho assumirien totes les forces de l'oposició. Al País Basc ens trobem amb l'augment de l'activitat terrorista d'ETA i l'augment del seu prestigi popular davant de la dura repressió policial i amb el PNB que rebutja la violència com a tàctica de lluita, però que condemnava els atemptats.
 - Les forces d'esquerra dividides entre el PCE, que fundarà la *Junta Democràtica*, que pretenia ser una plataforma unitària d'oposició i que agrupava a la major part d'agrupacions d'esquerres, tant polítiques com sindicals i veïnals, que defensaven la ruptura democràtica. El PSOE es negarà a formar part d'aquesta Junta Democràtica i fundarà la *Plataforma d'Acció Democràtica* que agruparà als socialdemòcrates i una facció carlina democràtica. El juliol de 1976 es crearà la *Coordinació Democràtica, la Platajunta*, que reivindicarà la ruptura democràtica i el canvi polític mitjançant la mobilització social a més d'un procés negociador amb els sectors reformistes del franquisme. Els sindicats UGT, CCOO, CNT i USO defensaven també un tall o ruptura que conduís a un procés constituent.

1.1.2 La crisi econòmica dels anys setanta.

Com ja s'ha comentat, el procés de transició política a Espanya, va coincidir amb l'expansió de la greu crisi econòmica que afectà, des del 1973, l'economia mundial.

El govern d'UCD i les Corts, sorgides de les eleccions del 15 de juny de 1977, van haver de fer front al repte de posar fre a la crisi econòmica que va afectar a l'economia espanyola d'aquells anys.

Cap a l'any 1973, s'inicià un canvi en l'economia dels països occidentals provocat per l'augment ràpid del preu del petroli i de les primeres matèries. L'anomenada **crisi del petroli** va posar fi al període de creixement i prosperitat anterior i va inaugurar una època de recessió econòmica profunda.

A Espanya la crisi es va encetar amb una pujada continuada i generalitzada dels preus, un retrocés del turisme, que reduí l'entrada de divises, i una disminució de les inversions. Això va afectar el sector industrial i moltes indústries van fer fallida.

Com a conseqüència, els índex de creixement de l'economia espanyola es van frenar sobtadament a partir de 1975: la **inflació** arribà fins el 26% anual i l'atur no va parar d'augmentar. En aquesta situació econòmica tan difícil, es va produir la mort de Franco i començà el procés de transició cap a la democràcia.

Fins al 27 d'octubre de 1977, van ser signats els **Pactes de la Moncloa**, pels principals partits polítics, per poder fer front a la inflació, i prendre reformes que permetessin repartir equitativament les despeses de la crisi. Va devaluar-se la pesseta, es dissenyà una política de control monetari i de la despesa pública i es procedí a les reformes de la Seguretat Social i tributària. Aquests pactes van tenir un resultat positiu moderat: reducció de la inflació i del dèficit exterior. A més, aquesta concentració va venir a redreçar la política fiscal del franquisme, completament inadequada per fer front al dèficit públic, així com per a establir un nou marc legal de relacions laboral: reformes seguretat Social i la creació de l'INEM (Instituto Nacional de Empleo)

1.1.3 Els darrers anys del franquisme.

L'any 1973 Franco, ja estava greument malalt i per primera vegada va nomenar un cap de govern, l'almirall Carrero Blanco, que va ser assassinat el desembre d'aquell mateix any, a causa d'un atemptat d'ETA. El 3 de gener de 1974 es va constituir un nou govern, presidit per Carlos Arias Navarro, que va prometre una obertura política.

La necessitat d'una reforma política es començava a defensar des de dins dels franquisme, però les reformes anunciades foren insignificants. Els antifranquistes no van acceptar cap canvi que no comportés la concessió d'una amnistia, el reconeixement de les llibertats polítiques i sindicals i la convocatòria d'eleccions lliures. Al carrer es van multiplicar les mobilitzacions populars per demanar llibertat. Amb aquesta situació de fons i enmig d'un greu conflicte als territoris espanyols del Sàhara, el 20 de novembre de 1975 Franco va morir.

1.1.4 De la transició a la democràcia.

El 22 de novembre de 1975, Joan Carles I jurà el càrrec com a rei d'Espanya i en el seu missatge va deixar entreveure la seva voluntat de promoure el canvi polític. El nou govern, presidit per Carlos Arias Navarro, tot i haver promès algunes reformes, va mantenir intocable l'essència del règim franquista.

L'oposició propugnà la ruptura democràtica i impulsà mobilitzacions reivindicatives en un context d'intensa conflictivitat social (vagues). D'altra banda, va definir una alternativa unitària amb la formació del **Consell de les Forces Polítiques de Catalunya** (23 de desembre del 1975) pels partits polítics catalans i amb la creació de **Coordinación Democrática**, a la resta d'Espanya. L'oposició plantejava que un govern provisional convoqués eleccions constituents en un marc democràtic i el restabliment provisional de l'Estatut del 1932 a Catalunya.

El 30 de juny de 1976 el govern d'Arias Navarro va dimitir i el substituï un jove polític, Adolfo Suárez, que havia de respondre a les perspectives democratitzadores, que semblava que incorporava la mateixa corona. Suárez va iniciar contactes amb l'oposició, va adoptar algunes decisions significatives i elaborà la **Llei de Reforma Política (LIRP)**. Era un text curt, que

proclamava la democràcia i la sobirania popular a Espanya, i preveia la transformació de les Corts franquistes en un Congrés de Diputats i un Senat elegits per sufragi universal.

Després del referèndum passen els *moments més difícils de la transició*. L'adopció paulatina de mesures pel restabliment de totes les garanties democràtiques per poder dur a terme unes eleccions lliures, es va veure acompanyada d'una contínua tensió motivada per les **accions terroristes** tant dels grups d'extrema dreta, com pels d'extrema esquerra (GRAPO) i ETA que mantingueren en una constant pressió a les forces de seguretat i al propi procés de transició.

El moment més àlgid serà el de la *setmana del 23 al 29 de gener*:

- El diumenge 23 de gener es produeix l'assassinat d'un estudiant, en una manifestació pro-amnistia, a mans dels *Guerrilleros de Cristo Rey*.
- El dia següent, es produeix el segrest del tinent general Villaescusa, president del Consell Superior de Justícia Militar, pels GRAPO.
- La mort d'un altre manifestant per l'impacte d'un pot de fum.
- El fet més dramàtic serà l'assassinat de 5 advocats laboralistes del PCE al seu despatx del carrer Atocha i que en va deixar ferits a 4 més. L'enterrament del dia següent va ser una autèntica mostra de la capacitat de convocatòria que tenia un partit polític il·legal i reduït a la clandestinitat, el PCE. Vora un milió de persones participaren en l'acte, on la serenitat i el tarannà democràtic manifestat serviren per convèncer a Suárez de la necessitat de comptar amb el PCE en el seu projecte de reforma política.
- La setmana va acabar amb l'assassinat a mans del GRAPO de 2 policies i 1 guàrdia civil.
- L'alliberament del Tinent General Villaescusa i d'Oriol donaran una treva al govern.

El 1977 es van legalitzar els partits polítics i els sindicats, es va suprimir el Movimiento Nacional i es van concedir dos amnisties polítiques. Una nova llei electoral va permetre la convocatòria d'eleccions lliures a Corts Constituents, que es celebraren el juny d'aquell mateix any.

1.1.5 Les primeres eleccions, 1977.

El 15 de juny de 1977 es van celebrar a Espanya les primeres eleccions democràtiques després de 40 anys de dictadura. Aquestes eleccions es van fer amb una normalitat democràtica absoluta i van tenir una participació elevada. Els resultats van donar la majoria a Unió de Centro Democrático (UCD), liderat per Adolfo Suárez, el qual va dirigir el procés de transició; seguit pel Partido Socialista Obrero Español (PSOE), que es va consolidar com el principal partit de l'oposició. A una distància electoral més gran es van situar el Partido Comunista de España (PCE) i Alianza Popular (AP).

Al País Basc i a Catalunya els partits nacionalistes es van començar a configurar com unes forces polítiques importants.

Tot i no haver obtingut la majoria absoluta, es va reconèixer que el partit d'Adolfo Suárez (Unió de Centro Democrático) tenia el suport electoral suficient per formar govern.

Aquests primers anys en què va tenir lloc el restabliment de la democràcia van estar marcats per un clima polític d'acords i de compromisos entre les diverses forces polítiques i socials.

El primer govern democràtic havia de solucionar urgentment **la situació econòmica**. La situació política dels últims anys havia obligat a aparcar als diferents governs les mesures necessàries per tal de poder eixir de la crisi econòmica que vivia Espanya des de 1973: la inflació, l'atur, el dèficit exterior... estaven assolint dades desorbitades. El nou ministre d'Economia d'UCD va proposar un pacte entre totes les forces polítiques, els famosos **1 Pactes de la Moncloa**, firmats el 15 d'octubre, que establien una sèrie de mesures tant econòmiques, socials com polítiques: la contenció de la inflació, la reforma fiscal, el control de la Seguretat Social i un programa d'inversions públiques. Aquest consens va ser vital perquè el govern pogués fer les gestions econòmiques necessàries per tal d'avançar en la democràcia.

Durant aquella tardor, els nacionalistes catalans i bascos reclamaven el restabliment dels seus règims autonòmics. Josep Tarradellas tornà de l'exili i restaurarà la Generalitat de Catalunya. A Euskadi, es legalitzarà la ikurrinya, el govern reconeix al Consejo General Vasco com interlocutor.

La derrota del partit ministerial de l'UCD a Catalunya va obligar Suárez a negociar el restabliment de les autonomies .La pugna entre Tarradellas des de França i els parlamentaris catalans des de Barcelona pel control de la negociació amb Suárez li va permetre neutralitzar l'amenaçadora suma de reivindicació nacionalista i hegemonia esquerrana a Catalunya. Els socialistes havien plantejat que Tarradellas delegués les funcions executives al cap de la llista més votada.

Tarradellas igual que Suárez va treure partit de les rivalitats entre els principals partits catalans. Si els socialistes tenien més vots, els comunistes tenien més força sindical amb CCOO. La coalició que liderava Jordi Pujol havia quedat empatada amb UCD.

El 29 de setembre de 1977 un decret establia la Generalitat provisional i el 23 d'octubre arribava a Barcelona Tarradellas com a president. Només tenia el control de la Diputació de Barcelona, que, segons els programes dels partits autonomistes catalans, havia de desaparèixer amb les altres tres diputacions provincials.

S'ha destacat amb insistència que la Generalitat i Tarradellas van ser l'única institució i l'única autoritat del període republicà restablertes durant la transició.

El procés autonòmic va anar més ràpid ni arribà més lluny a Catalunya que a Euskadi, on el lehendakari Leizaola es mantingué a l'exili.

Catalunya no comptava, a diferència d'Euskadi a partir del 1979, amb una força hegemònica que ho hagués estat també abans del 1936. Tarradellas evità la sintonia amb el nacionalisme basc i es guanyà la confiança dels militars.

Al paper de Tarradellas tampoc se li han d'endossar les deficiències de l'Estatut del 1979, l'elaboració i la negociació del text amb el poder central va ser pràcticament responsabilitat exclusiva dels parlamentaris catalans i especialment dels de PSC, el PSUC i CDC.

Els dos anys de Generalitat provisional es decretà la incorporació del català al sistema regulat d'ensenyament, se celebraren les primeres oposicions de professors de llengua i literatura catalanes per a centres públics d'ensenyament secundari, es constituí la Comissió de Transferències de les diputacions de Catalunya a la Generalitat i es promulgaren els primers decrets sobre traspassos en matèria de sanitat i de cultura el 1979.

El Regne d'Espanya no podia aconseguir un règim constitucional estable ni pretendre entrar a la CEE amb una inflació en l'any 1979 al 40%. El procés inflacionari havia començat al final de 1973 amb el 14%. L'octubre de 1977 els **pactes de la Moncloa** signats pels partits i

¹ Veure apartat 1.1.2 :La Crisi econòmica dels anys setanta.

acceptats pels sindicats representaren la contenció salarial i l'abaratiment de l'acomiadament de les noves contractacions laborals a canvi de la reforma fiscal i financera. La inflació baixà al 16% el 1978.

El segon encariment del petroli l'any 1981 i la manca de renovació de la concertació del pacte d'octubre de 1977 va interrompre els efectes dels pactes de la Moncloa.

1.1.6 La constitució del 1978.

Les noves Corts que havien sortit del procés electoral van tenir com a tasca primordial elaborar una Constitució que va ser el resultat del consens i de l'entesa entre els diversos partits polítics. La Constitució va ser elaborada per una ponència del Congrés en què hi havia representades totes les forces parlamentàries.

Característiques i principis ideològics:

- La vigent Constitució espanyola és un text llarg. El seu tret definitori és la seva voluntat de dissenyar un marc vàlid per a totes les òptiques polítiques i socials, que permetrà una llarga vida al nou règim que es basava en ella. El *consens* és la seva característica més destacada.
- Defineix Espanya com un "*Estat social i democràtic de dret*" (art.1) i estableix el sistema de *Monarquia Parlamentària* en el qual els poders del Rei són formals (art. 1). L'esquerra espanyola, de tradició republicana, va cedir en l'acceptació de la fórmula monàrquica com la millor possible per al nou Estat nascut després de la liquidació del règim franquista

Divisió de poders:

- Políticament organitza l'Estat amb una nítida divisió de poders. El *poder legislatiu* estava format per 2 cambres d'elecció popular directa amb 4 anys de durada, amb competències en l'elaboració i aprovació de les lleis, l'aprovació dels pressupostos i el control de l'acció del govern (art.66). Respecte al *poder executiu*, el nomenament del President del Govern corresponia al Congrés a través de la votació d'investidura. El *poder judicial*, correspon als jutges i als tribunals, es crea el Tribunal Constitucional, com màxim òrgan jurisdiccional.

Drets i deures de l'individu

- La declaració de drets i deures és detallada i una de les més completes de les constitucions actuals. Fixa la majoria d'edat als 18 anys, l'abolició de la pena de mort, la llibertat religiosa, obra la porta al divorci, reconeix també drets socials, garantia la propietat privada i defineix el marc econòmic de "l'economia social de mercat" (art.38).

1.1.7L'Estat Autonòmic:

La principal novetat és la configuració de l'Estat autonòmic, format per les diferents *nacionalitats i regions*, mitjançant la lliure constitució de Comunitats Autònomes a través dels diferents Estatuts d'Autonomia. D'aquesta manera es reconeix una reivindicació històrica de l'autonomia (art.143) però, al mateix temps, la Constitució estableix la "indissoluble unitat d'Espanya" (art.2) i fixa molt clarament les competències Estatals i les Autonòmiques (art.149), tancant les portes a les pretensions federalistes.

En preveure dues vies i dos nivells diferents d'autonomia i reservar la via més ràpida i l'autonomia política pròpiament dita a aquells territoris que haguessin plebiscitat els seus estatuts abans de la Guerra Civil, s'entenia que les nacionalitats eren Catalunya, el País Basc i Galícia., altres comunitats autònomes van reclamar acollir-se a aquesta via ràpida.

Amb el referèndum de febrer de 1980 a Andalusia, on els socialistes imposaren la via ràpida que conduïa a una autonomia del nivell de les històriques. En el mapa de disset comunitats autònomes, Catalunya no estaria aïllada, però la seva autonomia podia restar limitada a la de regions que no tenien al darrere ni la consciència de nacionalitat diferenciada ni un historial reivindicatiu propi i sense esperit mimètic.

Mentre la Generalitat Catalana s'encarregava de negociar amb el govern central traspessos i competències ,la comissió dels vint de l'Assemblea de Parlamentaris de Catalunya va redactar el seu text al parador de Sau, el setembre de 1978. Va ser aprovat en plenari el 29 de desembre i immediatament s'envià al Congrés on va arribar poc després que el projecte basc. Coincidí amb la convocatòria de les segones eleccions generals i les primeres municipals el 1979.

Els nacionalistes bascos havien aconseguit el reconeixement dels drets històrics. Els catalans

s'hi podrien haver afegit i haurien pogut reivindicar un concert econòmic com el de les províncies basques i el de Navarra. A l'Estatut del 1932 la temàtica fiscal no responia a la natura d'un concert, però el dèficit fiscal de Catalunya venia del 1714 i es podia haver considerat com a dret històric la situació anterior a la Guerra de Successió.

Però el concert va ser descartat d'entrada a Sau pels parlamentaris catalans mateixos. Socialistes i comunistes consideraren més modern i flexible el sistema que va prevaler.

Cal tenir en compte el fet negatiu que sobre els catalans pesaven més de dos segles i mig de subjecció amb un parèntesi brevíssim d'autonomia republicana tancat tràgicament. Cal recordar que electoralment hi predominaven dos partits que eren catalanistes però que estaven estretament vinculats a partits espanyols. Hi havia el temor dels denominats "poders fàctics", eufemisme utilitzat per al·ludir als militars i a la gran banca, un temor que va quedar justificat el 23 de febrer de 1981.

Amb el referèndum d'octubre de 1919 es va aprovar a Catalunya l'Estatut concedit per les Corts. La cooficialitat del català era netament inferior a la oficialitat, de manera que el coneixement del castellà resultava obligatori, però no el del català, fet que consagrava un bilingüisme desigual només exigint als catalanoparlants.

En administració local, l'ordre públic i administració de justícia l'Estatut de 1979 està netament per sota del de 1932, que ja havia estat considerat insuficient en el debat previ desenvolupat a Catalunya el 1977. La base financera de l'autonomia catalana ha consistit en la cessió de l'impost sobre el patrimoni i sobre les transmissions que se'n deriven.

Les úniques novetats van ser l'estrena de la coalició, que esdevingué permanent, de Convergència Democràtica de Catalunya amb Unió Democràtica de Catalunya (CiU) i la presentació del Partit dels Socialistes de Catalunya, format el juliol de 1978 per la unificació del PSC, la Federació Catalana del PSOE i la major part de l'antic Reagrupament Socialista del desaparegut ²Pallach.

² Josep Pallach :mestre, pedagog i socialista (Figueres 1920-Barcelona 1977).El 1962 entra clandestinament a Catalunya per tal de col·laborar en la constitució de l'Aliança Sindical Obrera (ASO).Després de la mort de Franco, es va bolcar a l'organització del socialisme a Catalunya, en clara competència amb la Convergència Socialista de Reventós. El gener de 1976, en el segon congrés del Reagrupament, fou elegit copresident, conjuntament amb Josep Verde i Heribert Barrera. Convertit el Reagrupament en Partit Socialista de Catalunya, a partir de maig de 1976, el 9 de gener de 1977 fou elegit secretari general del Partit Socialista-Reagrupament i moria dos dies després, víctima d'un infart.

1.1.8 La crisi de la UCD

Després d'unes noves eleccions l'any 1979, que també va guanyar la UCD, va començar una segona etapa, que va estar marcada pel final del consens parlamentari. Durant l'any 1979 s'havien produït dins de la UCD notables discrepàncies amb motiu de l'elaboració i l'aprovació dels estatuts autonòmics, el basc, el gallec i el català. Adolfo Suárez manifestà la voluntat d'imposar una política pròpia i accentuà el discurs conservador; presentant l'ofensiva socialista com un greu perill per a la mateixa democràcia. El govern de Suárez començava a decaure.

El primer repte del nou govern era convocar, tal i com establia la Constitució, les **eleccions municipals**. Els ajuntaments espanyols encara estaven dirigits per autoritats no elegides democràticament, des de 1935 no havien tingut lloc eleccions municipals democràtiques a Espanya.

El 3 d'abril es celebraren les eleccions, encara que la UCD va ser la força més votada, el ascens del PSOE i del PCE, així com els pactes que signaren, els permeteren aconseguir les alcaldies de les grans ciutats com Madrid, Barcelona, etc.

A partir d'aquest moment **el consens és substituït per l'enfrontament**, el PSOE assumirà el paper d'oposició dura i el PCE es distanciarà del govern. Però el principal problema li vindria a Suárez del propi partit, en què els diferents grups iniciaren un procés de crítiques constants que van anar minant al president.

Respecte a la **qüestió autonòmica**, el govern de Suárez, després d'unes dures negociacions (amb ETA fent atemptats per tal de tallar el diàleg entre nacionalistes i govern central) aconseguirà signar l'Estatut d'Autonomia Basc i, posteriorment el Català i Gallec ; ràpidament la resta de regions i nacionalitats exigiran el seu Estat Autòmic: Andalusia, València, etc. Al final s'imposarà la fórmula, dels processos autonòmics de doble velocitat, en lloc dels partidaris de "Café para todos" que exigien la generalització del procés iniciat a Catalunya i Euskadi, amb les reticències d'aquestes comunitats.

L'empitjorament de la situació econòmica, la inseguretat ciutadana, més l'escalada d'atemptats d'ETA, dels grups d'ultradreta (Batallón Vasco Español) i del GRAPO dugueren a una etapa molt delicada de la transició. Sense el consens i la unanimitat inicial en les gran qüestions, sense la majoria parlamentària, amb la dura oposició del PSOE i amb les divisions internes dins del partit (més que manifestes en el projecte del govern de la legalització del divorci).

Les dificultats per governar, com a resultat d'una sèrie de problemes econòmics, com la persistència de la crisi i fracàs en la lluita contra l'atur, problemes polítics, com la reforma de l'ensenyament en general sobretot la universitat, l'ofensiva terrorista etarra, rivalitats entre les famílies d'UCD, oposició parlamentària dels socialistes... tot això i més van fer que el president Suárez dimitís el càrrec el gener de 1981. **El 29 de gener de 1981 Adolfo Suárez presentarà la seva dimissió a com president del govern.**

Aquesta difícil situació política dels anys 1979/1980 coincidia amb una notable crisi interna dels altres tres partits més importants PCE, PSOE i UCD.

La sensació d'inseguretat i la crisi en el partit governant, van fer augmentar el perill, un perill militar, que es manifestaria obertament el 23 de febrer de 1981.

1.1.9El terrorisme

La dècada de 1970 va veure sorgir el fenomen del terrorisme a càrrec del grup independentista ETA. Nascut el 1959, va començar les seves activitats violentes cap als anys seixanta. A diferència d'altres grups terroristes (FRAP, GRAPO), les seves activitats van tenir prou suport social per encaixar els successius cops donats per les autoritats franquistes i les mateixes divisions internes. Es pot explicar pel fracàs de l'oposició autonomista durant la Segona República, per la pèrdua d'identitat que aquesta comunitat havia sofert com a conseqüència de la immigració massiva que havia rebut les dècades anteriors.

L'euskera era un idioma minoritari, relegat als estrats socials menys instruïts de les zones rurals.

Es tractava de salvar una cultura amenaçada, i amb aquesta missió es van identificar tant els que tenien profundes arrels en la societat basca com els nouvinguts, desitjosos d'integrar-se en el seu nou entorn.

Les mesures repressives aplicades pel règim van servir més per revifar el moviment que no per esmorteir-lo. La imatge d'un jove idealista lluitant pel poble, secundat per la majoria del clergat basc davant la maquinària repressiva de l'Estat, representada pels consells de guerra i els tribunals.

La mobilització internacional a favor dels nou condemnats a mort als judicis de Burgos del desembre de 1970, va servir perquè Franco els commutés la pena màxima per condemnes a cadena perpètua.

Al començament, ETA era un grup nacionalista radical i socialitzant amb influències catòliques. Més endavant, es va definir com un moviment d'alliberament nacional de lluita anticolonial de base marxista-leninista. La base d'ETA eren els grups d'acció i els seus atemptats cada cop eren més freqüents.

El terrorisme té moltes etapes, però una de les més importants és la de la transició. Durant

aquesta època el terrorisme aprofita que es reforma la monarquia per atemptar contra ella. Podem observar que hi ha dos grups vinculats amb el terrorisme: E.T.A i G.R.A.P.O. Aquests dos grups seran molt importants durant aquesta etapa fins l'actualitat(E.T.A).

Els seus ideals i la seva lluita armada són els seus punts claus per poder passar a l'acció i així comença la seva revolució.

El terrorisme dins la transició.

El terrorisme va ser vigent durant els 40 anys del Franquisme fins l'actualitat. Durant els últims anys del Franquisme fins el dia clau de l'intent de Cop d'Estat, 23 de febrer de 1981, grups com ETA i el GRAPO actuaven. Entre 1979 i el 1980 el terrorisme feia dues-centes víctimes, de les quals cent setanta-quatre eren atribuïdes a ETA, i gran part de les persones assassinades eren militars d'alta graduació.

Assassinat de Carrero Blanco

Luis Carrero Blanco era almirall i polític castellà. Quan va esclatar la Guerra Civil el 1936 es va refugiar a les ambaixades de Mèxic i de França. Un any després, el 1937, es va incorporar a la zona del general Franco. El 1940 va ser nomenat subsecretari de la presidència del govern i el 1951, ministre subsecretari. El 1966 assumia el càrrec d'almirall i el 1967, el de vice-president del govern. Anys després, el 1973, Franco el va nomenar president del govern. Aquell mateix any va morir víctima d'un atemptat d'ETA. Quan Carrero Blanco va ser designat president del govern, va formar un nou gabinet més equilibrat en relació amb els diversos sectors franquistes, per intentar tancar ferides i limitar tensions. Tanmateix, sis mesos després no havia aconseguit cap èxit en el redreçament de la crisi.

Paral·lelament, s'incrementà la repressió. La violència policial va ser extrema.

S'aprovà una duríssima **Llei antiterrorista** (1975) amb el pretext de l'activisme terrorista de grups com ETA, el FRAP o els GRAPO. I retornà l'aplicació de la pena de mort, que va comportar l'execució a garrot vil de l'anarquista català Salvador Puig Antich (3 de març de 1974) i l'afusellament de 5 antifranquistes (2 militants d'ETA i 3 del FRAP) el 27 de setembre de 1975, malgrat una extraordinària protesta internacional. Un Franco quasi agonitzant no accedí a cap de les nombroses peticions d'indult. Franco per aquells moments

encara estava viu, va morir el 20 de novembre de 1975.

Execució dels membres d'ETA i FRAP (1975)

L'execució el setembre de 1975 de tres membres del Front Revolucionari Antifeixista i Patriòtic (FRAP) -Ramón García Sanz, Alberto Baena i José Luis Sánchez Brazo- i dos d'ETA -Ángel Otaegui i Jon Paredes Manot- evidenciava que el franquisme mantenia intacte el seu poder coercitiu, tot i la gran erosió que vivia en el si del govern. De fet, les execucions de militants d'ETA durant els anys 70 van marcar la voluntat del sistema autoritari basat en la repressió i que va resistir fins al final. Amb aquestes últimes execucions, el règim franquista volia aturar la violència terrorista i la conflictivitat social i política, que reivindicava un ordre legal i que creixia i es generalitzava tot i les resistències de canvi, molt fortes per part de l'aparell del govern. Tanmateix les que esdevindran les últimes execucions del franquisme evidenciaran la feblesa d'un règim absolutament a la defensiva.

Matança d'Atocha el 1977

El 24 de gener de 1977 un grup de terroristes de l'ultradreta va protagonitzar una matança d'advocats laboristes en un despatx del carrer Atocha de Madrid. Van morir cinc lletrats i quatre més van quedar ferits. Eren advocats Laboristes. Com a conseqüència, hi va haver una manifestació multitudinària a la capital espanyola per condemnar els assassinats de Francisco J. Sauquillo, Luis J. Benavides, Serafín Holgado, Enrique Valdevira i Ángel Rodríguez. El GRAPO va assassinar a 3 policies.

L'any 1979 els fets terroristes van tornar a afectar a Madrid. Van fer explotar un artefacte en una cafeteria d'un carrer cèntric de Madrid. Aquest carrer era molt freqüentat per militants del Partit d'ultradretes Fuerza Nueva. Va haver-hi 8 morts i 40 ferits.

El GRAPO va ser desarticulat gràcies a una gran i espectacular operació policial. Tot i això el terrorisme continuava actiu.

1.1.10L'Extrema Dreta en la Transició

Els militars estaven sota les ordres del rei Joan Carles I. Franco va deixar a les Forces Armades l'ordre imperativa d'obeir al rei com si fos ell mateix. Gràcies a aquest suport, el Rei va poder vèncer la resistència d'alguns grups a una instauració de la democràcia. Però l'exèrcit no estava disposat a transigir sobre un punt: LA UNITAT D'ESPANYA. El rei deixaria de tenir tot el suport si la unitat es veia en perill.

Amb l'arribada de les autonomies, va començar a haver-hi un mal estar dins l'exèrcit ,ja que no volien perdre la unitat de la pàtria.

L'activitat terrorista va ser intensa durant aquells anys. Des de 1966,amb l'assassinat de Melitón Manzananas,la policia no va saber com actuar per aturar el problema terrorista. El grup terrorista ETA es centrava en assassinar a persones d'un alt prestigi social de la jerarquia militar espanyola. Per tant els militars es van veure amenaçats directament per ETA. L'any 1980 va haver-hi 130 morts a mans de la banda terrorista.

Amb la democràcia, Espanya va guanyar moltes llibertats, que la dreta no podia controlar, després d'un llarg període de dictadura. Per tant l'extrema dreta volia un canvi radical cap un altre període dictatorial, la qual cosa solucionés els problemes . L'extrema Dreta confiava en què els problemes de la unitat de la pàtria ,el terrorisme i l'excés de llibertats es solucionés amb un cop directa sobre la democràcia.

L'estratègia dissenyada per l'extrema dreta desitjava una intervenció militar fins al punt de trencar amb el procés de canvi polític. Aquesta estratègia es va incrementar amb el continu fracassos electorals. Aquests resultats electorals van ser la conseqüència de les pròpies divisions internes i sobretot del rebuig dels ciutadans als plantejaments polítics. Van començar a tenir una doble estratègia, afeblir la democràcia i afavorir una intervenció militar.

Van produir conflictes de forma esglaonada, a la vegada que presentaven la situació d'inseguretat i d'amenaça revolucionària:

- Campanya contra la legalització del Partit Comunista.

- Successió d'atemptats etc..

Les apel·lacions directes de l'exèrcit es van intensificar a partir de 1979, després de l'atemptat d'ETA contra el governador militar de Madrid, Constantino Ortín; tractant de demostrar que s'havia arribat a una situació límit. L'única sortida era la militar, segons ells.

Cap al novembre de 1980, els serveis secrets espanyols van elaborar un document titulat: "Panorámica de los Movimientos en marcha", on s'explica amb molt de detall de quatre conspiracions militars: *la dels Generals (Golpe duro)*, *la dels Coronels*, *la de els espontanis (on apareix la figura de Tejero)* i *la solució Armada*. Aquesta última amb Tejero i Milans del Bosch al capdavant.

Tot això fa que, poc a poc, el colpistes sentin la necessitat d'actuar...

1.1.11 Cronologia bàsica del 1975/1981.

·1975

- 1 d'octubre: manifestació a la plaça d'Orient en suport a Franco i al seu règim; protestes obreres i d'estudiants.
- 20 de novembre: mort de Franco.
- 22 de novembre: el príncep Joan Carles de Borbó fa el jurament davant les Corts i es converteix en Joan Carles I, rei d'Espanya i cap d'estat.

·1976

- 3 de juliol: nomenen Adolfo Suárez president del govern espanyol, després de la dimissió forçada d'Arias Navarro.

·1977

- 15 de juny: primeres eleccions generals i democràtiques a l'estat espanyol. Triomf de la UCD.
- 11 de setembre: multitudinària manifestació a Barcelona amb crides a favor de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya.
- 25 d'octubre: el govern de la UCD, els partits de l'oposició i els sindicats signen els Pactes de la Moncloa per posar les bases del procés constituent i fer front a la crisi econòmica. Espanya ingressa al Consell d'Europa.

·1978

- 6 de desembre: aprovació en referèndum de la Constitució espanyola, amb un 88% dels vots i una abstenció del 33%.

·1979

- Eleccions legislatives. Triomf de la UCD. Tercer govern de Suárez.

·1980

- La UCD surt derrotada.

•1981

- Dimissió de Suárez.
- Cop d'estat fracassat. Guàrdies civils dirigits per Tejero ocupen el Congrés dels Diputats mentre es produïa la investidura de Calvo Sotelo com a president del govern.
- Manifestacions multitudinàries de suport a la democràcia i a la Constitució.
- Nou govern de Leopoldo Calvo Sotelo.

2.EL COP D'ESTAT: 23-F 1981

Per poder començar a parlar del Cop d'Estat primerament hem de definir el concepte.

La enciclopèdia multimèdia www.wikipèdia.com, proposa una definició de cop d'estat com aquesta: Un cop d'estat és la usurpació del poder vigent i la vulneració de la legalitat institucional per part d'un grup de persones, generalment militars, i en alguns casos mitjançant l'ajuda d'altres estats, amb l'objectiu d'aconseguir el poder absolut i governar. En alguns casos aconsegueixen el poder ràpidament, instaurant la dictadura i en d'altres al no triomfar durant els primers dies, poden generar una " guerra civil" (com va ser el cas en Espanya amb el cop d'Estat de Franco). Quan es produeix el cas invers, en què mitjançant una acció armada es pretén retornar als ciutadans el poder que els ha usurpat o quan el moviment reestructura progressivament les institucions de l'Estat es denomina "revolució".

Els cops d'estat formen part de l'evolució política espanyola contemporània. En diferents moments històrics, més d'una formació o institució s'han reunit per arribar al poder. Aquesta trajectòria s'inicià durant la Guerra del Francès (1808-1814) i el mateix Ferran VII l'utilitzà quan el 1814 donà un cop d'estat per a restaurar l'absolutisme, després d'anul·lar la legislació liberal, promulgada a Cadis

2.1La tradició colpista en la Història d'Espanya.

Segle XIX

A partir de Ferran VII es van produir un seguit de cops d'Estat i pronunciaments militars, fins arribar al més pròxim com es el del 18 de Juliol de 1936 el fracàs del qual va donar lloc a una Guerra Civil (1936-1939) i 40 anys de Dictadura.

Durant aquesta època l'exèrcit ha mantingut un paper molt important en la vida política.

A través de l'exèrcit s'ha pogut arribar aconseguir els pronunciaments i cops d'estat. Tot i així, també té una gran presència en la vida política.

L'exèrcit sempre ha actuat com a braç executor dels cops d'estat.En el segle XIX l'exèrcit espanyol té una presència constant en la vida política. Les guerres carlines van fer que l'exèrcit es convertís en un element indispensable per garantir la implantació del liberalisme i la pervivència d'Isabel II en el tron.

L'exèrcit era l'única institució sòlida de l'Estat Liberal. Les seves funcions eren de controlar l'ordre públic, la màxima autoritat en els freqüents estats d'excepció i la principal beneficiària

dels recursos de l'Estat.

Amb tot això es va produir una "militarització" de la vida política, una institucionalització del recurs a l'exèrcit per part dels partits polítics.

No es tractava d'un sistema polític militar, sinó que va actuar com a braç executor de la conspiració política. La feblesa dels grups civils, del sistema de partits, sense influència social i temorós d'atorgar força electoral al poble.

Per implantar algun model polític sempre s'utilitzaran a l'exèrcit.

Segle XX

La sortida a la crisi política del sistema de la Restauració(1874-1923), es va coanalitzar a través d'un pronunciament militar d'estil decimonònic (propi del segle XIX) amb l'objectiu de restablir l'ordre social en un context històric complex donat per els diferents governs de la Restauració. Havien estat implantats per a solucionar els greus problemes que afectaven al país.

El Cop d'Estat del 13 de Setembre de 1923, acceptat pel mateix Alfons XIII, va significar la Reimplantació d'una Dictadura Militar que va anul·lar les institucions polítiques pròpies d'un sistema liberal parlamentari i es governà sense cap Constitució i a cap decret amb força de Llei. Aquesta intromissió militar, després del breu parèntesi de la Segona República Espanyola (1931-1936) durarà fins al 1975, quan acaba la llarguíssima dictadura de Francisco Franco; dictadura que s'inicià el 17 de Juliol de 1936 mitjançant un Cop d'Estat que van protagonitzar un sector de l'alta oficialitat de l'Exèrcit Espanyol i els sectors conservadors i que, a més, va fer esclatar la Guerra Civil Espanyola (1936-1939).

Tejero dins de l'hemicicle en el moment del segrest del Congrés dels Diputats.

2.2 Antecedents del cop d'estat

Amb l'aprovació de la Constitució Espanyola de 1978 semblava que el franquisme quedava enrera i que la transició cap a la democràcia estava consolidada. Quedaven però problemes molt greus per resoldre: El terrorisme d'ETA havia matat més d'un centenar de militars i policies en l'últim any. Els partits d'esquerres havien sortit molt ben parats a les eleccions de 1979 i els sindicats obrers, recentment legalitzats, mostraven la seva força. Aferrissament, s'havia desarticulat l'Operació Galàxia. La Operació Galàxia és el clar antecedent del cop d'estat. El cop d'estat va succeir 828 dies després que aquesta operació. Va succeir el 17 de novembre de 1978. tot i així es va començar a planejar l'11 de novembre d'aquell mateix any. Es tracta que un grup de caps i oficials de la policia, la Guàrdia Civil i l'Exèrcit es van reunir en la Cafeteria Galàxia (d'aquí va sorgir el nom de l'operació) en un barri Madrileny d'Argüelles. Dins d'aquest grup trobem al tinent coronel Tejero de la Guàrdia Civil i el Capità Sáenz de Ynestrillas de la Policia Armada. El pla havia estat planejat per Tejero i tenien la intenció de segrestar el Palau de la Moncloa el dia 17, durant la reunió del Consell de Ministres.

Volien fer obligar al Rei d'acceptar un "Gabinete" de Salvación Nacional.

L'assumpte es va poder rebel·lar gràcies a la contrainformació del comandant d'Infanteria, Manuel Vidal Francés. Aquest li va comunicar al director de l'Acadèmia General de la Policia Armada, que a la vegada els hi va dir als superiors.

Tejero i Sáenz de Ynestrillas van ser condemnats de rebel·lió i empresonats a Alcalá d'Henares fins el desembre del 79.

En aquesta situació, el president del govern Adolfo Suárez va dimitir. Això va provocar que es fes ràpidament una investidura, on seria nomenat president del govern a Calvo Sotelo.

Sota aquests fets, els militars més conservadors i d'ultradretes van decidir preparar el retorn de la Dictadura.

Aquests canvis polítics de la transició i més l'actuació de grups terroristes que atempten contra la institució militar, no van ser ben païts per les Forces Armades, un sector dels quals reclamaven un cop de timó per a redreçar la democràcia i la política espanyola, com ja em fet referència en l'Operació Galàxia.

2.3 Fets del cop d'estat

El dia 23 de febrer a les 14:20, un grup de guàrdies civils i vehicles camuflats liderats pel tinent Suárez Alonso inicia l'**Operació gàbia**: es tanquen els accessos a la zona propera al Congrés dels Diputats i es comprova que es pot dur a terme l'assalt. A les 18:20 un grup d'uns dos-cents arribats en autocars, encapçalats per van assaltar l'hemicicle mentre es duia a terme la segona votació per investir, del partit, com a . . . Al crit de "Todo el mundo al suelo" i disparant tres trets el poder legislatiu i el govern amb la força de les armes.

Al mateix temps altres grups de guàrdies civils assaltaren diferents emissores de ràdio i per impedir la informació dels fets. El capità general de l'exèrcit a, , decretà l'estat d'excepció i feu sortir les tropes al carrer, amb la pretensió que la resta de capitans generals farien el mateix, cosa que no va succeir.

En conèixer els fets, la societat espanyola va ser colpida per la por. Molts dirigents polítics i personatges rellevants es prepararen per haver de destruir documents i fugir cap a França.

Després d'unes hores de buit de poder, es posa en marxa l'**Operació Diana**. , Director de la Seguretat de l'Estat, va actuar de President en funcions, i els Secretaris d'Estat

i Subsecretaris, es van constituir en Govern Provisional. La intervenció decidida del ,,a favor de l'ordre constitucional, intentant restablir l'ordre, posà en evidència que el cop no podia reeixir. Els militars encerclen l'edifici del Congrés i comencen les negociacions doncs el Parlament continuava segrestat. La nit del dia 23 fou anomenada la *nit dels transistors*, perquè mantingué tothom ben pendent dels esdeveniments. A la 1:14 de la matinada, Joan Carles Borbó, vestit de Capità General, es dirigeix als ciutadans per televisió, donant per fracassat el cop d'estat.

Finalment el els segrestadors es van lliurar definitivament.

2.4Elaboració del Cop

Introducció

El cop d'Estat va estar organitzat suposadament per Armada, que seria el Cap tota la trama colpista ,Tejero i Milans del Bosch. Tot i així ,hi havia molt més implicats dels quals només 33 van ser sentenciats.

Armada deia que tenia bones relacions amb el Rei, ja que amb el president del govern, Adolfo Suárez, no les tenia.

Aprofitant aquesta "bona relació" amb el Rei, van segrestar el Congrés dels Diputats en nom del Rei.

Tot i així, el Cop no els hi va funcionar i van tenir que renunciar a tornar a tenir el poder.

El Cop no va ser elaborat en pocs dies.

El dies claus abans del Cop d'Estat

18 de gener de 1981:es van reunir Armada amb Milans dels Bosch en secret i es va fixar la data del cop. Es va dir, que no es podia dur a terme fins mitjans d'aquell mateix mes, perquè s'havia d'esperar al nomenament d'Armada com a segon cap de l'Estat Major de l'exèrcit.

- Es va produir, durant la setmana, una reunió de tots el militars colpistes, al capdavant hi havia Milans. No hi era Armada. El pla era: El dia B de l'hora H, Tejero ocuparia el Congrés dels Diputats, el capità Milans del Bosch es faria càrrec de la situació a València i la División Acorazada "Brunete" dirigida per Torres Roja, ocuparia Madrid i esperaria les ordres d'Armada.

26 de gener de 1981: Adolfo Suárez comunica als seus col·laboradors la seva decisió de dimitir.

27 de gener de 1981:Al migdia, Suárez esmorza amb el Rei, on li comunica la seva decisió de dimitir.

28 de gener de 1981:L'anunci de l'UCD, provoca un gran escàndol. A la tarda, Suárez es dirigeix cap a la Sarsuela i li reitera la seva decisió de dimissió al Rei.

29 de gener de 1981: Suárez dimiteix ,i amb això trastorna tots els plans polítics i militars.

30 de gener de 1981: A la tarda, es reuneix el comitè executiu de l'UCD a la Moncloa, on es fa un acord per presentar com a candidat a Leopoldo Calvo Sotelo, i es fixa la data pel divendres 20 de febrer la votació al Congrés.

1 de febrer de 1981: Es tornen a reunir els militars colpistes. Els agafa per sorpresa la

dimissió, i decideixen que el 23-F els agafi a tots per sorpresa.

3 de febrer de 1981: Inici del viatge de SS MM els Reis cap el País Basc, on hi haurà un clima de tensió. En visitar la casa de Juntes de Gernika, els monarques van ser esbrancats pels militants d'Herri Batasuna.

4 de febrer de 1981: Armada torna a Madrid per ordres del Rei,. La situació a Espanya no es gaire bona, els titulars de la premsa que es donaven en aquells moments, manifesten l'estat d'una nació. Apareix un nou "document de Almedros" on surt anunciat: " Greus incidents a la Casa de Juntes"; " ETA assassina l'enginyer Ryan "; Congrés d'UCD "El partit es divideix"; Apareix mort l'etarra Arregui.

10 de febrer de 1981: El Rei proposa a Leopoldo Calvo Sotelo com a candidat a president del Govern.

20 de febrer de 1981: Calvo Sotelo no surt elegit en la segona votació. Hora del Cop 18:00h, dia 23 de febrer de 1981.

2.5 El cop d'Estat hora per hora

16.00: El general Torres Rojas, cap de la Divisió azul Brunete núm.1, es presenta en el quartell general de la divisió i va sol·licitar veure als caps de l'Estat Major. A València concretament al voltant de la capital, es pot observar la presència de tancs, com també transport de tropes; la qual cosa els vianants ho troben normal.

Mentre en el Congrés dels Diputats s'està portant a terme la investidura de Calvo Sotelo, com a nou president del Govern.

18.25: El tinent coronel de la Guàrdia Civil Antonio Tejero i 200 guàrdies civils interrompen la investidura de Carlvo Sotelo. Els oients de la cadena SER, que en aquells moments està retransmetent la votació, queden sorpresos a l'escoltar al locutor: "...Algo... En estos momentos se ha oído un golpe muy fuerte en la cámara(un tret ,comenta algú del seu voltant)... No sabemos... La Guardia Civil entra en estos momentos en el Congreso de los Diputados. Hay un teniente coronel que con la pistola en la mano sube a la tribuna. En estos momentos apunta... Es un guardia civil... Está apuntando con la pistola... Entren más policías... Está apuntando al presidente del Congreso con la pistola, y vemos cómo(se oyen gritos : " al suelo, todo el mundo al suelo")... No podemos seguir transmitiendo porque nos están apuntando... Llevan... Llevan metralletas y disparan..." Guitiérrez Mellado intenta detenir als ocupants del Congrés, però els guàrdies civils poden amb ell. Encara així ell intenta treure la pistola al general coronel Tejero, i això li costa més empentes. Suárez quan veu el que passa va cap a ells i s'emporta al seu lloc a Gutiérrez Mellado.

Contrariament, els fets a València comencen a precipitar-se. Milans del Bosch, després de la reunió en el seu despatx, anuncia als caps i generals que a Madrid es produirà un acte de força major. Segons ell, el Rei sap l'existència d'aquest fet. Durarà fins que Armada es presenti al Congrés oferint un nou govern. Aquest govern serà dirigit per Armada, però amb presència dels diferents partits polítics.

Des de la Sarsuela, el general Sabino truca a Tejero i li pregunta per que diu anar en nom del rei, quan el rei no havia dit res. Tejero li penja el telèfon dient-li que rep ordres de Milans. Milans del Bosch, ordena la sortida dels tancs cap a València es llegeix un band, on es diu

que el poder militar es fa càrrec de la situació.

19.00-20.00:Tres escamots blindats, ocupaven les instal·lacions de RTVE a Prado el Rei. Al cap d'una hora es retiraran. El capità general de la I Regió ordena al general Torres Rojas tornà al seu destí, La Coruña. El general Aramburu Topete, director general de la Guardia Civil, en conèixer els assaltants del Congrés es posa en contacte telefònic amb el Coronel Manchado, cap del Parc d'Automobilisme de la Guardia Civil, i li ordena que retiri les tropes del Congrés; però ell s'hi nega rotund i l'arresten. El general Aramburu, amb les poques tropes que va aconseguir reunir, va anar cap el Congrés on es va trobar amb cent o dos-cents guàrdies. Els hi va donar ordre d'abandonar al lloc i pujar als autobusos. El general va entrar cap al Congrés i es va enfrontar amb Tejero. Tejero li va dir: “Antes que entregarme, le pego un tiro a usted y luego me mato yo”. A l'exterior uns oficials van ordenar als guàrdies que tornessin als seus llocs.

El cap de l'Estat Major de l'Exèrcit, Gabeiras, només tenir notícies del succés es posa en contacte amb el capità general de la I Regió, per ordenar-li que posi mesures, per si passa alguna cosa. Truca a la Sarsuela, i es posa a parlar amb les capitànies generals de les regions VII(general Campano) i III(Milans del Bosch) per ordenar-los que es posin en alerta, però sense produir alarma. Les emissores de ràdio comencen a llegir el manifest del general Milans del Bosch, que té redactat des de al matí creant alarma .El Rei des de la Sarsuela i el tinent general Gabeiras, des de la "jefatura" de l'Estat Major de l'Exèrcit (mantenint al costat a Armada),es manté en contacte amb els capitans generals, així sabien les gestions de Milans del Bosch. El tinent general Gabeiras truca a València i li comunica a Milans del Bosch que retiri les tropes. Milans insisteix que actua en benefici del Rei i que només obeirà les ordres del general Armada. Durant unes de les trucades a la Sarsuela, Gabeiras tindrà ocasió d'escoltar, com a través d'un altre telèfon, el Rei li està rectificat a Milans, les disposicions aportades per el propi Gabeiras, les unitats de la Divisió Maestrazgo núm 3.

D'acord amb SM el Rei amb la JUJEM, el director general per la seguretat de l'Estat, Francisco Laíña, decideix constituir en el Ministeri de l'Interior un govern provisional. La seva primera mesura es posar-se en contacte amb els governadors civils, perquè constitueixin Juntas de Defensa. Assabentat del fracàs del general Aramburu en el seu intent, de reduir a

Tejero. Laíña parla directament amb Tejero, però Tejero es nega a escoltar-lo, dient que només rep ordres de Milans o Armada.

20.00:Entre les vuit de la nit i, aproximadament, la una de la matinada es va arribar al punt màxim de tensió. El Rei està fent una postura de defensa de la Constitució, negant acceptar qualsevol tipus de solució no democràtica. RNE està retransmetent marxes militars, TVE ha canviat la seva programació habitual. En absència del tinent general Gabeiras, s'ha traslladat a la JUJEM per mantenir una reunió i ordenar personalment la retirada de les forces que ocupaven RTVE; el general Armada parla amb Milans del Bosch.

Testimonis presents escolten a Armada dir: “ Eso no puede ser,eso es imposible”. Les regions II,IV,V i VII mostren el suport a Milans del Bosch. Hi ha una clara divisió de l'exèrcit.

Gabeiras li explica que l' autoritza a traslladar-se cap al Congrés, perquè faci creure a Tejero que s'accepten les seves condicions, les que fossin. Armada respon: “Yo no he mentido nunca a nadie y no lo voy a hacer con Tejero”. El Rei, assabentat de to i les autèntiques pretensions del seu antic preceptor, li desautoritza que porti a cap la seva proposta. Gabeiras insisteix de prendre una sèrie de mesures, per acabar amb l'ocupació del Congrés. El Rei accepta que Armada vagi al Congrés, per parlar amb Tejero, però no per fer la seva proposta inicial.

Adolfo Suárez, Gutiérrez Mellado, Rodríguez Sahagún, Felipe González i Santiago Carrillo els van posar a cadascú en diferents despatxos ,però es desconeix el vertader fet. Televisió Espanyola ha pogut emetre un programa informatiu ,anunciant un imminent missatge de SM el Rei a la nació, però a mesura que vagin passant les hores i el missatge no arribi, tornarà a créixer la inquietud i el desconcert. Fins quasi 5 hores després, el Rei no va poder anunciar que la situació estava sota control

00.00: El general Armada entra al Congrés i s'entrevista amb Tejero. Les seves ordres són d'intentar convèncer Tejero que es rendeixi, però Armada té unes altres intencions, proposar-li un govern presidit per ell. Després d'una llarga discussió, Tejero truca a Milans del Bosch per manifestar-li la seva oposició a la proposta d'Armada, dient-li que està disposat únicament acceptar la creació d'una Junta Militar presidida pel propi Milans del Bosch. Milans l'obliga obeir al general Armada.

Armada surt del Congrés acompanyat del governador civil de Madrid per dirigir-se al

Ministeri de l'Interior, el Rei truca a Milans del Bosch i l'ordena reitrar les seves tropes del carrer.

1.15: El Rei fa un comunicat als espanyols a través de la ràdio i la televisió.

1.30: El general Armada intenta per última vegada oferir-se com a salvador,i li diu a Francisco

Laína: “ El Rey se ha equivocado,el Rey ha comprometido a la Corona divorciándose de las Fuerzas Armadas, esto es un asunto entre militares que debemos resolver los militares y hay que buscar una solución”. Laína truca a la Sarsuela per comunicar l'oferta del general Armada, però el Rei es nega a escoltar-la,i el seu secretari, el general Sabino Fernández Campos, li comunicarà la negació.

Al Congrés,Tejero només té l'ajut del capità Camilo Menéndez Vives i del comandant Pardo Zancada.

Les tropes han començat a tornar a les seves bases; però el decret d'aixecament no serà firmat fins les quatre de la matinada. Laína manté una tensa conversa amb el general Milans del Bosch tractant de que aquest ordenés a Tejero que es retirés del Congrés.

Milans del Bosch intentarà per última vegada convèncer a Tejero perquè faci cas de la suggerència d'Armada. Milans del Bosch es retirarà i es negarà a parlar de nou amb Tejero.

10.40: Tejero intentarà parlar per última vegada amb el general Milans del Bosch, però no li contesta ell personalment, sinó el coronel segon de l'Estat Major. S'insisteix que Tejero parli amb Armada, que al final ho fa, i parla amb Armada. El general Armada entra al Congrés amb la missió específica d'oferir alguna benevolència als assaltants a canvi de la rendició. A les **11.20** el president de la JUJEM anuncia que s'accepten les condicions de rendició per Tejero ,i a les **12.00**, el president del Congrés, Landelino Lavilla, anuncia als senyors diputats que ja poden sortir del Congrés. RTVE fa una retransmissió per primera vegada la filmació que una de les seves cameres havia captat.

2.6 Anàlisi del missatge del Rei

Discurs del Rei Joan Carles I, el 24 de febrer de 1981.

Al dirigirme a todos los españoles con brevedad y concisión en las circunstancias extraordinarias que en estos momentos estamos viviendo, pido a todos la mayor serenidad y confianza y les hago saber que he cursado a los Capitanes Generales de las regiones militares, zonas marítimas y regiones aéreas la orden siguiente:

Ante la situación creada por los sucesos desarrollados en el Palacio del Congreso y para evitar cualquier posible confusión, confirmo que he ordenado a las autoridades civiles y a la Junta de Jefes de Estado Mayor que tomen todas las medidas necesarias para mantener el orden constitucional dentro de la legalidad vigente.

Cualquier medida de carácter militar que en su caso hubiera de tomarse deberá contar con la aprobación de la Junta de Jefes de Estado Mayor.

La Corona, símbolo de la permanencia y unidad de la Patria, no puede tolerar en forma alguna acciones o actitudes de personas que pretendan interrumpir por la fuerza el proceso democrático que la constitución votada por el pueblo español determinó en su día a través de referéndum.

El discurs de Joan Carles I del dia 24 de febrer de 1981 fa referència al fet puntual de l'intent de Cop d'Estat del dia 23 de febrer de 1981.

En aquell dia, que passarà a la història com a 23-F, s'estava duent a terme al Congrés dels Diputats, la investidura de Leopoldo Calvo Sotelo com a futur president del govern. De cop i volta, un grup de Guàrdies Civils va irrompre dins l'hemicicle.

El tinent coronel Tejero encapçalava aquest grup de Guàrdies Civils, l'objectiu dels quals era el segrest del Congrés i fer un gir de 180 graus en la política espanyola es a dir: tornar a l'època dictatorial on el govern estava sota les ordres de l'exèrcit.

Per altra banda, Milans del Bosch va treure els tancs als carrers de València, cosa que va provocar una alarma general a tot el país.

Davant tota aquesta situació de caos i confusió, el Rei es va veure obligat a fer un discurs per televisió a fi d'aclarir els fets i la defensa de la Constitució i procés democràtic.

Va ser un discurs breu i contundent, per tal de tranquil·litzar la població. La finalitat de la intervenció del rei era deixar clar que la monarquia estava a favor d'una democràcia. La

intervenció del monarca va ser un fet crucial en el transcurs dels esdeveniments.

El monarca va explicar que havia parlat amb tots els Capítans Generals de les regions militars i la Junta de Caps d'Estat Major, i que els havia comunicat que mantinguessin l'ordre constitucional.

Per acabar el discurs Joan Carles I, va fer referència que la Corona era el símbol de la unitat de la Pàtria i que no toleraria ni donaria suport a cap acte que pretengués posar en perill el procés democràtic que s'havia iniciat amb la Constitució, votada per tots els ciutadans.

El Cop d'Estat del 23-F, no va ser un fet aïllat en la història d'Espanya. Podem trobar un precedent en l'anomenada Operació Galàxia. (1980).

Pretenien segrestar el govern del Palau de la Moncloa i establir una Junta Militar.

Els cervells de l'ocupació van ser curiosament Tejero, Milans del Bosch i el general Armada, aquest últim cap visible dels fets que van succeir el 23-f.

D'alguna manera ningú posa en dubte la importància del paper del Rei, que va ser un punt clau en aquest fet. Tot i això, en els anys posteriors de l'intent del Cop d'Estat han sorgit diverses visions del seu paper.

A partir d'aquell moment la Corona, així com la monarquia i la figura del Rei, es consolidarien dins del procés democràtic iniciada el 1977 i de l'estructura del país del país.

El Rei Joan Carles I, fent el seu discurs que va posar fi al 23-f

2.7 El 23-F vist per la premsa

2.6.1 Introducció

Els mitjans de comunicació van ser molt importants al llarg de tot el cop d'estat i els dies succeïus.

A partir d'aquest punt podrem analitzar com van viure el moment del segrest del Congrés un mitjà de comunicació, com és la premsa.

Per poder realitzar aquest apartat m'he basat en una cronologia extreta del diari *El País*.

2.6.2 Anàlisi de la Cronologia

Cronologia dels fets en el Congrés. (el país 24 de febrer de 1981)

El dia 23 de febrer de 1981, es celebrava al Congrés dels diputats la investidura per nomenar president a Calvo Sotelo. Concretament cap a les 18.25h de la tarda va entrar dins de l'hemicicle el tinent coronel Tejero. Darrera seu entraven més Guàrdies Civils.

Tejero havia estat involucrat dins de la famosa Operació Galàxia.

Dins de l'hemicicle hi havia reporters, concretament de la cadena SER. Mai van deixar de filmar el que succeïa, i així es va poder saber que va passar en cada moment.

Es va poder veure i sentir quan Tejero va entrar dins de la cambra i va disparar trets mentres deia " Todo el mundo al suelo".

Gutierrez Mellado ministre responsable de l'Exèrcit va voler encarar-se contra els assaltants, la qual cosa va fer que els Guàrdies Civils l'obliguessin a seure. Suárez va tenir que interposar-se i fer entendre al seu company Guterrez Mellado, que era millor seure en aquelles circumstàncies.

Als afores del Congrés dels Diputats es podia observar com uns set autocars de Guàrdies Civils estaven al voltant del Congrés dels Diputats.

A València, on es trobava Milans del Bosch, s'anuncia als caps i generals que a Madrid es produirà un acte major i que el Rei tenia coneixement d'aquest acte.

Milans del Bosch anuncia la sortida dels tancs pels carrers de València.

Cap a les 19.00 de la tarda més Guàrdies Civils comencen a entrar dins del Congrés dels Diputats. El Ministeri d'Interior va donar ordres als Governadors Civils de mantenir "l'estat d'alerta".

Adolfo Suárez va demanar explicacions als assaltants i demanà que volia parlar amb l'autoritat

que havia originat l'acció militar.

Prop de les 19.30h de la tarda els responsables de la Guàrdia Civil van donar ordre de deixar sortir de l'edifici a les persones que havien estat convidades a la secció d'investidura de Calvo Sotelo , periodistes estrangers, funcionaris i ,més tard ,als periodistes espanyols que havia dins de l'hemicicle.

Després, a les 20.30h van començar a sortir del Congrés ³Gutierrez Mellado,⁴Alfonso Guerra i ⁵Santiago Carrillo.

Més tard van treure a ⁶Rodríguez Sahagún. També van fer sortir a la diputada del Grup Parlamentari Socialista de Catalunya, Anna Ballebó, que en aquells moments estava embarassada.

Aquesta senyora diputada va intentar parlar amb el Rei per poder-li explicar el que havia viscut dins de l'hemicicle.

Qui va poder parlar amb el Rei va ser el President de la Generalitat ,Jordi Pujol.

El Rei li va dir que no es preocupés, que la democràcia es salvaria.

Aquesta va ser la primera autoritat que es va poder sentir a ràdio RNE a Barcelona. Les emissores espanyoles van utilitzar el missatge de Jordi Pujol per poder tranquil·litzar a la població.

Cap a les 12 de la nit va entrar al Congrés dels Diputats el general Armada. Volia entrevistar-se amb el tinent coronel Tejero.

Tot i així, Armada li va fer una proposta a Tejero de formar un govern de coalició. Armada seria el cap del govern i dins d'aquest govern estarien els diferents partits polítics.

Tejero es nega i truca a Milans del Bosch per explicar-li. Tejero només formaria part d'aquest govern de coalició, si Milans del Bosch presideix el govern.

Per fi surt el Rei per la televisió on dóna el seu missatge de que la democràcia no perilla i que el cop d'Estat ha fracassat.

Això significava que els diputats ja podien sortir del Congrés dels Diputats i que el Cop d'Estat, només havia representat uns moments de tensió.

Va fracassar a causa de la mala organització que tenien. La Monarquia es va poder salvar i els presumptes responsables van ser condemnats a penes de presó.

³ Ministre de Defensa d'Espanya

⁴ Diputat del PSOE

⁵ Dirigent del PCE i Diputat

⁶ Ministre de Defensa .

3EL COP D'ESTAT VISCUT PER PERSONES VINCULADES A PALAFRUGELL

3.1 Introducció

El cop d'Estat va trasbalsar a tota la població espanyola.

He agafat un clar exemple de la meua població, Palafrugell. En aquest apartat explicaré els testimonis d'un grup de persones vinculades al municipi de Palafrugell per motius professionals i familiars, com per exemple el regidor d'ensenyament o el mateix alcalde de l'any 1981.

Tot i que el cop va afectar molt més a Madrid i València, a les altres comunitats autònomes va haver-hi agitació per si triomfava el cop d'estat. La gent més d'esquerra va començar a cremar papers o fins i tot amagar-se.

En aquest escrit es narren testimonis que van viure una situació vinculada amb el 23-f.

3.2La Nit del 23-f a Palafrugell

L' Ajuntament de Palafrugell registrava la tarda del 23 de febrer de 1981 una activitat normal. Medir estava reunit amb l'associació de pares- era el regidor de ensenyament, quan Enric Serra va arribar amb la notícia que uns militars colpistes havien envaït el Congrés.

La trobada del senyor Medir es va cancel·lar i es va intentar localitzar tots els regidors. Baldiri Hereu va exercir de batlle accidental perquè Juanola era fora i va ser dels últims a incorporar-se a les dependències municipals. Tot seguit es va connectar amb Ramon Codina, era el governador civil i amic personal. Codina els hi va dir que estiguessin tranquils, que els tindria al corrent de tot el que passes.

La ràdio, en aquella nit, va ser el mitjà més efectiu en aquelles circumstàncies així conèixer l'evolució del que estava passant. Un parell de regidors van trucar a la guàrdia civil per demanar que calia fer. La resposta va ser clara: “ Ustedes tranquilos,si algo hay que hacer ya se les avisará ”. Cap a la mitjanit els representants municipals van abandonar l'edifici consistorial per tornar a casa seva, esperant les notícies de l'evolució del cop.

Els militants del PSUC van fer desaparèixer tots els fitxers d'afiliats i la documentació que hi havia al local del carrer Bruc. Un d'ells la va enterrar a bosc. Comissions Obreres, va actuar de

forma semblant i probablement altres formacions polítiques i sindicals van fer el mateix.

Aquelles hores d'incertesa varen retornar a la memòria de tothom els quaranta anys de dictadura que feia tan poc que havien deixat enrere.

Cap a la matinada, el Rei vestit de capità general, va aparèixer a la televisió i ordenà tropes i comandaments el retorn de la normalitat. Alts militars van convèncer els assaltants del Congrés que abandonessin el Congrés i que tots tornés a la normalitat.

L'endemà l'Ajuntament en ple era convocat a una sessió extraordinària per rebutjar l'intent de cop d'Estat. Va emetre un comunicat conjunt signat per tots els partits que ,entre altres punts, deia el següent: “Davant els greus esdeveniments provocats per determinades forces militars que han atemptat flagrantment contra la Constitució i l'autogovern de Catalunya,i per tant, contra la llibertat i el dret de tots els espanyols, aquest consistori, reunit en Ple extraordinari en la tarda del 24 de febrer de 1981 manifesta públicament el seu suport a la Corona, al Congrés dels Diputats, a la Generalitat i a totes les institucions que ostenten la garantia democràtica de l'Estat espanyol, tot abonant llurs actituds i decisions i demanant-los l'exercici inflexible de la llei en el requeriment de les responsabilitats d'aquest afer que ha posat en perill la convivència pacífica i democràtica”

3.3 Entrevistes

3.3.1 Introducció

A partir d'entrevistes realitzades a diferents persones, podrem veure diverses visions sobre el cop d'estat. Primerament parlarem dels punts claus o comuns que tenen les diverses persones entrevistades.

Les entrevistes són un altre tipus de font d'informació per poder explicar fets històrics.

A partir de les entrevistes podrem saber les possibles causes per que s'originés que explicarien el cop d'estat i les conseqüències.

3.3.2 Tipus d'entrevistes

Per poder realitzar les entrevistes he utilitzat una gravadora i les preguntes concretes. He escollit 4 entrevistats, de diferents edats i professions per que em donguin el seu punt de vista sobre el cop d'estat alhora que ens expliquen que feien en aquella data i si recorden com va viure personalment la intervenció militar.

Les entrevistes han sigut realitzades a un periodista, dos professor d'història i l'alcalde de Palafrugell.

Cadascú té la seva opinió però tots tenen alguna cosa en comú sobre el cop.

3.4 Anàlisi de les entrevistes

3.4.1 Conceptes claus

Per poder fer l'anàlisi hem de començar analitzant els punts claus. Conceptes que poden relacionar-se amb les causes per les quals el cop d'estat va produir-se.

Les podem trobar en el terrorisme. El terrorisme actuava intensament des de feia temps, es a dir, des de la mort de Franco i, habitualment els seus objectius eren atemptar contra militars o guàrdies civils.

La crisi de l'UCD es evident des de 1979. Suárez, president del govern, veia que el seu govern s'asteblia a causa de certes diferències dins del partit .

I per últim torbem la nostàlgia de l'exèrcit. Durant el franquisme l'exèrcit va ser una peça clau. Quan va morir Franco, l'exèrcit va perdre tot el seu poder i protagonisme. Aquestes causes i també la introducció d'una democràcia van fer que s'aixequessin contra tot el nou sistema.

Hem de tenir en compte que sempre hi hagut una certa tradició en la història d'Espanya, d'aconseguir el poder o un canvi polític a partir de cops d'estat i pronunciaments.

Com a conseqüències podem trobar l'establiment de la democràcia. El Rei i el poble van respondre bé aquest succés i gràcies això no va haver-hi cap retrocés.

També hem de tenir en compte que la qüestió autonòmica va quedar retallada després del 23-f.

3.4.2 Anàlisi de les entrevistes

Les entrevistes han sigut realitzades a diferents persones i cadascuna d'elles té una visió diferent dels punts claus.

El Rei, és un punt clar dins d'aquest cop. Va ser el protagonista del qual va posar fi el dia 23 de febrer de 1981.

Lluís Molina, periodista i crític de cinema, té una visió molt bona del Rei. Segons aquest periodista, el monarca va fer un paper decisiu i va estar correcte dins del seu paper. Per el que fa en Joan Mató, professor d'història en l'institut IES Federic Martí Carreres, el paper del Rei és una incògnita encara sense resoldre. Sempre sorgeixen preguntes sobre el seu paper. Dins del seu punt de vista, el paper del monarca va ser correcte i molt positiu.

L'alcalde de Palafrugell, Lluís Medir, té una visió molt crítica. Pel seu punt de vista va sortir molt tard, segurament per que volia esperar a saber més del fet, però tot i així va quedar clar que estava a favor de la democràcia.

Jose Manuel Rodríguez, professor d'història, va veure el paper del Rei molt correcte i que es va posar en el seu lloc, deixant clar que hi havia una democràcia.

Durant el franquisme va tenir un gran paper però a la mort del caudillo tot va canviar.

Lluís Molina pensa que el que li va passar a l'exèrcit va ser, que van perdre el seu poder i ara l'exèrcit ha quedat reduït una professió. El senyor Mató pensa el mateix, ja que Franco va morir al lliç i amb ell va morir el poder de l'exèrcit.

Lluís Medir explica que si s'hagués implantat el cop d'estat, només hagués durat uns anys, ja que l'exèrcit tenia una mala coordinació i el paper que van jugar no va ser precisament molt ben organitzat sinó que va quedar molt barroer.

Cadascun dels entrevistats pensen diferent sobre la causa del cop. Jose Manuel Rodríguez, pensa que tot es degut a la tradició, es a dir, sempre en la història d'Espanya per aconseguir el poder han utilitzat els pronunciaments i els cops d'estat. En Joan Mató

pensa el mateix, matitzant que tot i així no hagués triomfat , ja que l'Europa d'avui dia no ho hagués permès.

Per el contrari, l'alcalde de Palafrugell, pensa que tot es degut a que mai han volgut perdre el seu poder i la implantació d'una democràcia no els hi feia gràcia. Explica l'anècdota del general Pavía que va entrar al Congrés per acabar amb la I República, al igual que Franco, que va acabar amb la II República.

Tots, acaben afirmant que la tradició té molt a veure amb aquest cop, ja que per pujar al poder els militars sempre han utilitzat els pronunciaments i els cops d'estat. La democràcia va tenir un difícil camí per continuar endavant. L'exèrcit no veia amb bons ulls la llibertat que tenia la societat espanyola, ni tampoc la promulgació de la Constitució de 1978.

És una de les causes que va poder originar el 23 f, però si mirem més podem trobar que ni han d'altres.

Com altres factors dels quals podem explicar l'intent de cop d'estat trobem el terrorisme. Durant aquest període el terrorisme era molt vigent. Grups com ETA o el G.R.A.P.O eren el terror de la societat, però sobretot de l'exèrcit. Diversos atemptats van acabar amb la vida de diferents guàrdies civils o generals de l'exèrcit.

Tot i així, a través de les entrevistes es pot distingir diverses opinions, si el terrorisme és un factor evident del qual va poder ocasionar el cop d'estat.

En Lluís Medir, explica que per ell es una causa de fons però no la veritable causa. Per ell la causa essencial es les ganes de tornar enrera.

En Lluís Molina, periodista, matitza que el terrorisme no te res ha veure. És un altre factor que es vigent encara en la societat. Agafa el mateix argument que l'alcalde, la raó es la necessitat de tornar enrera.

En Joan Mató, creu que la causa seria la tradició i la necessitat de tornar enrera, però que si tingués que dir el terrorisme o l'UCD diria que es el terrorisme. En José Manuel Rodríguez ho te ven clar que es la tradició.

Tot i així, hi ha altres factors que no han sigut nomenats pels entrevistats. Un d'aquest factors seria la crisi de l'UCD, encara que no sigui una causa evident. La feblesa del govern, dirigit per Suárez, va donar peu a la conspiració colpista, el dia de la investidura de Calvo Sotelo.

I per acabar trobem les conseqüències , que farien referència sobretot al sistema

democràtic que va quedar ben establert gràcies al comunicat del Rei. Una altra conseqüència nomenada per Joan Mató seria la qüestió autonòmica, que va quedar retallada.

3.5 Visió del cop d'estat per part de l'estament militar.

3.5.1 Introducció: Quina és la visió sobre el cop d'estat del mateix exèrcit? Diferents testimonis vinculats a la institució militar han opinat sobre el 23-f: les seves causes i possibles conseqüències. En el meu treball he considerat important i necessari analitzar aquest punt de vista de l'estament militar per que en definitiva varis dels seus membres van estar directament implicats en el cop d'estat. Per analitzar aquest punt de vista el de l'exèrcit, he utilitzat el document audiovisual El 23F desde dins editat per Sàpiens, on diferents membres de les forces armades exposen les seves opinions sobre el cop d'estat. Parlarem dels implicats i dels testimonis; i seguidament de les conseqüències en la política espanyola.

Pels nostàlgics franquistes veure la implantació d'una democràcia era molt dur. Des de la mateixa mort de Franco van intentar acabar amb el principi de la democràcia.

Una font per poder expressar les seves idees era el diari Alcázar, sorgit durant el franquisme.

L'any 1980 Milans del Bosch i Tejero van preparar un aixecament contra la democràcia, però encara no sabien quan el farien.

El gener de 1981 es van reunir els conspiradors a casa del General Cabrera. Allà hi havia Milans amb el seu ajudant, Tejero, el general Torres Rojas, el senyor Carlos Alvarado, el general Dueñas i alguns més. Aquest seria el precedent del Cop, la Operació Galàxia. Els plans no van arribar a funcionar, fins el dia 23 de febrer.

3.5.2 Anàlisi de la visió militar a partir de l'audiovisual: El general Armada és el suposat cap del Cop d'Estat. Va ser general de divisió de l'exèrcit espanyol. Molt abans va ser secretari de la casa Reial i fins i tot preceptor de Joan Carles de Borbó. El 1983 va ser condemnat a 30 anys de presó per ser un dels implicats del 23 de febrer. Armada no va ser l'únic implicat. Jaime Milans del Bosch va ser un altre implicat. A la mort de Franco va manar la institució més important de l'exèrcit, la Brunete. També va ser condemnat, al igual que Tejero. Tejero va ser un clar personatge. La seves ganes del retorn del

franquisme i que s'acabés tanta llibertat, van fer que Armada l'utilitzés per poder implantar el Cop. També podem trobar implicats pro que no van ser processats, com és el cas de Carlos Alvarado, general de reserva ,Cap Estat Major Brunete amb Milans.

Tot i així, Suárez pot ser un dels causants de que es rebel·lessin. El cap del govern durant aquell temps, no va fer bones amistats amb Armada. Però el veritable perill el veia en Milans del Bosch, ja que tenia un gran suport dins de l'exèrcit. El va destituir del seu càrrec en la Brunete i el va relegar cap a València.

Com a testimonis podem trobar diferents opinions. Victoriano Guillén, tinent general en la reserva, va tenir una gran amistat amb Tejero quan van estar junts en l'Acadèmia. Explica que els Guàrdies Civils van anar voluntàriament amb Tejero, per protagonitzar el cop. Segons Victoriano el que volien era tornar cap enrera i deixar estar la democràcia. Per el contrari Carlos Meer, coronel en la reserva i advocat capità colpista, té una altra visió. Agafa com a causa d'aquest succeït al terrorisme. Durant aquella època els terroristes van atemptar contra sectors de l'exèrcit. Explica que el que volien els colpistes no era atemptar contra la democràcia, sinó salvar al Rei. Quan Suárez estigués destituït i els socialistes juntament amb els comunistes, aconseguissin el poder, expulsarien als monarques i implantarien una República.

Sabino Fernández Campo explica algunes causes. L'exèrcit no veia amb bons ulls que es reconegués el partit socialista i veien perillar el seu poder. El terrorisme es una altra causa per la qual es van aixecar d'aquesta manera.

Fen referència a l'exèrcit, Javier Fernández López, tinent general en la reserva, explica que dins del mateix exèrcit hi havia tres grups. Un grup seria l'ultraconservador i el més franquista, el que no veien en bons ulls aquesta llibertat que havia aconseguit el poble espanyol. L'altre extrem era els que volien un canvi i una democràcia. I per últim trobem el grup que no s'involucrava ni en un grup ni en l'altre, simplement tenien les seves idees.

Com en dit abans en els implicats hi havia un general en la reserva que no va ser processat, Carlos Alvarado. Aquest senyor va participar tan en la Operació Galàxia com en el cop final.

Ell no veia clar que el cop el donés Tejero ni els Guàrdies Civils. Un altre implicat en el cop és, Juan Baptista, coronel en la reserva i processat pel 23-f. Aquest senyor es dels qui

té la visió que aquest cop el van originar per salvar la democràcia i que pogués perdurar sempre.

I per últim tenim l'ex -agent del CESID i coronel de reserva, Diego Camacho. Va entrar dins de l'hemicicle per veure que estava passant. Després va sortir i va anar a comunicar-lis als seus superiors els succeït.

3.5.3 Conseqüències del cop d'estat : El govern que formà Leopoldo Calvo-Sotelo fou molt feble i acabà amb la convocatòria d'eleccions generals anticipades l'any 1982.

Aquestes eleccions van ser guanyades pel amb una majoria còmoda. El govern socialista de Felipe Gonzàlez, , amb Narcís Serra com a ministre de defensa, inicià una reforma de l'exèrcit espanyol. Amb aquesta reforma es van jubilar de forma massiva i anticipadament molts alts càrrecs i es van promocionar nous oficials joves i lleials a la Constitució. El nou govern del PSOE també va iniciar un procés d'involució autonòmica mitjançant l'aprovació de la LOAPA que tenia com a objectiu frenar la descentralització de l'estat espanyol i limitar el sotre competencial de les comunitats autònomes.

4⁷ Anàlisi de la premsa

4.1 Introducció

La premsa i la televisió van ser el mitjans de comunicació que van fer sortir a la llum els fets del 23-f.

A partir dels mitjans de comunicació es van poder conèixer com van succeir els esdeveniments durant el mateix dia del cop d'estat.

Durant la setmana del 23 de febrer de 1981, la gent va parlar molt sobre el paper del Rei i la fi d'aquesta crisi política i també de l'exèrcit que semblava no resignar-se a perdre el seu paper d'àrbitre en la vida civil espanyola. Analitzaré la premsa de l'època a partir de les causes més evidents i les conseqüències que va comportar el 23-f.

Ho faré partir de diferents diaris de diferents opinions ideològiques, des de els de extrema dreta com l'Alcázar; fins els diaris més d'esquerres com el País, i fins i tot diaris de centre dreta, com és el cas de la Vanguardia., que van analitzar els fets.

Utilitzaré el diari la Vanguardia per poder parlar del Cop i analitzar els diferents punts importants

La reconstrucció cronològica de l'assalt al Congrés dels Diputats l'he elaborat a partir de les notícies publicades a Los Sitios de Gerona i la Vanguàrdia.

4.2 Anàlisi de la premsa

4.2.1 Conceptes claus

Per poder saber les causes, em de remuntar-nos a la transició política.

El terrorisme estava vigent en la vida política espanyola, concretament pel que fa l'exèrcit. Van atemptar contra membres de l'exèrcit, com per exemple, l'any 1979 el grup ETA va atemptar contra una cafeteria, on freqüentaven forces militars de l'exèrcit.

Un altre, causa seria la qüestió autonòmica. Catalunya, el País Basc i Galícia van demanar tenir l'Estatut d'Autonomia. Després moltes comunitats van demanar-ho també. La nova organització territorial promulgada per la Constitució de 1978 era considerada un perill per a la UNITAT D'ESPANYA per part de l'Extrema Dreta com per l'exèrcit.

⁷ Per veure aquest apartat cal mirar el annexos, on hi ha la premsa escrita..

També l'exèrcit seria una causa. Després de la mort de Franco, l'exèrcit va perdre tot el poder que va obtenir durant el franquisme. No veien amb bons ulls l'implantació d'una democràcia i que el país deixés enrera el conservadorisme del franquisme.

El Cop d'Estat no va canviar el sistema polític democràtic, al igual que la Constitució. Per alguns autors, aquest cop va servir per posar punt i final a l'època de transició que estava visquent la política espanyola.

4.2.2 Anàlisis:

Els mitjans de comunicació, principalment la premsa, van tenir un paper molt important a l'hora de difondre les notícies dels fets que van passar al 23-f i els dies successius.

Tot seguit analitzarem articles extrets del diari La Vanguardia. Aquests articles fan referència a diferents punts claus i personatges relacionats amb el cop d'estat.

El 23 de febrer de 1981 va ser un fet clau en la transició espanyola i que ha passat a la història.

Tot i així, no ha sigut el primer cop d'estat que hi hagut en el nostre país. Durant el segle XIX va haver-hi un seguit de pronunciaments i cops per poder pujar al poder. En la Vanguardia del 24 de febrer de 1981 hi ha un article que parla d'un dels cops d'Estat que hi hagut a Espanya al llarg de la seva història.

Aquest cop d'estat és el precedent més immediat del 23-f. El cop d'estat del general Pavía va posar fi a la I República amb la qual cosa Cánovas del Castillo instauraria la monarquia (Alfons XII).

Si comparem diferents cops d'estat, com el de Pavía i Tejero, observem que hi ha un cert paral·lelisme i molts punts en comú.

- En tot cop d'Estat trobem un cap visible. Aquests caps visibles generalment solen ser persones vinculades amb el món de l'exèrcit i descontents amb el sistema polític del moment.
- Els líders d'aquests cops d'estat sempre actuen acompanyats per altres militars d'inferior graduació però fidels al cap visible. És el principi d'obediència que s'aprèn dins l'exèrcit.
- Sempre irrompen els moments decisius d'un canvi polític, per tant, són accions planejades amb antelació.
- Solen utilitzar una frase contundent que marcarà l'inici dels fets, com per

exemple “¡Fuera esto se ha acabado!” o “ Todo el mundo al suelo”, pronunciades per Pavía i Tejero respectivament.

- Els cops d'estat es duen a terme per acabar d'una manera dràstica i ràpida amb un govern o amb un sistema polític del moment.
- Solen passar en el lloc on hi ha el poder, com per exemple : Madrid.

El 23 de febrer de 1981 ha quedat com una part molt important de la història d'Espanya. Encara que va afectar molt més a Madrid i a València, tot el país va estar amb alerta per el que podia passar.

Jordi Pujol va ser el primer polític que es va posar en contacte amb el Rei.

Després de parlar amb el monarca, el president de la Generalitat, va sortir per la ràdio i va fer un comunicat per tota la població espanyola, per tal de tranquil·litzar als ciutadans.

Va matitzar que el Rei seria l'única autoritat capaç de posar fi al Cop d'Estat. En aquell moment ni les vagues ni les manifestacions posarien fi al succeït.

El missatge de Jordi Pujol seria el precedent del comunicat del Rei, que va posar fi a les hores de tensió i incertesa.

Acabada la situació del 23 de febrer de 1981, els diferents partits polític es van reunir amb el Rei., per parlar del futur del país.

La impressió era que es formaria un govern de coalició. Aquest govern de coalició pretenia aglutinar al voltant d'un objectiu comú tots els partits polítics democràtics. Amb aquesta voluntat negociadora i de consens començava a obrir-se una nova pàgina en el govern d'Espanya. Aquest govern de coalició no es va formar, ja que el president del govern va ser Calvo Sotelo.

Tot i així, el cop d'estat no només va afectar a Espanya sinó internacionalment també va tenir repercussió.

Diferents personalitats angleses donen la seva opinió sobre els fets.

El corresponsal de la BBC que es trobava dins de l'hemicicle retransmetia els fets en directe per via telefònica. Aquell dia, a part de Christopher Morris (corresponsal de la BBC) hi havia altres periodistes estrangers que retransmetien la investidura de Calvo Sotelo.

Durant unes hores aquests periodistes van estar sota l'autoritat de la Guàrdia Civil, però al cap d'un es hores els van deixar marxar.

Donada l'importància i la repercussió que van tenir aquells fets, van començar a produir-se especulacions negatives sobre la futura relació d'Espanya amb la resta de països europeus.

En aquells moments Espanya es trobava en una situació delicada, ja que estava en joc la seva entrada a la Comunitat Europea.

Després del 23-f només el govern anglès va donar suport a Espanya per que pogués entrar a formar part, com un nou membre, de la comunitat.

Per la majoria de països l'intent de cop d'Estat suposava un retrocés en el procés democràtic que s'acabava d'encetar.

Un dels punts més importants d'aquest cop és el paper del Rei.

Tothom, ciutadans, polítics, el mateix monarca etc..., parla del seu paper i donen visions diferents.

El monarca va ser la peça clau per posar fi a l'intent de cop d'estat i avançar el procés democràtic.

Per la població espanyola, el Rei va jugar un paper decisiu dintre d'aquella crisi democràtica.

Pel que fa la majoria dels partits polítics donen suport al govern de coalició, valoren molt positivament la figura del Rei i es posen a favor de la democràcia i la Constitució.

Dos dies després del 23 f, el Rei es va reunir amb els membres que formaven la Mesa del congrés dels diputats.

Van analitzar els fets que havien succeït i finalment el Rei va explicar que només complia amb la seva obligació.

L'exèrcit va jugar un paper molt important en aquest cop. Van ser els causants d'aquest intent d'acabar amb la democràcia i fer un retrocés en la societat i vida política espanyola.

La funció de l'exèrcit queda recollida a la Constitució de 1978, on es diu clarament quines són les seves atribucions, que en termes generals són: protegir la monarquia, la Constitució i l'Estat de dret.

A partir de la mort de Franco, decreix el poder de l'exèrcit i també la seva influència per adaptar-se als nous temps i noves atribucions.

Finalment, i després que hagin transcorregut uns quants anys encara queden preguntes sense resposta.

Preguntes que ningú no a sabut contestar mai, com per exemple : Quin paper va jugar Tejero?; I Milans del Bosch?; Armada en algun moment va estar al cas del succeït?; Va utilitzar com a comodí a Tejero?; Per què va trigar tan a sortir el missatge del Rei?; Quins van ser els que van “fallar” a Tejero en l’últim moment?; Qui era el civil que va acompanyar a Tejero en el segrest del Congrés i per què estava allà?.

Totes aquestes preguntes queden reduïdes a una sola: Qui va ser el veritable responsable i culpable?

El cop d’estat va deixar una sèrie de conseqüències. Una d’elles és la qüestió autonòmica. Després del cop d’estat va quedar aturada, sobretot en Catalunya, el País Basc i Galícia.

Pel que fa el sistema democràtic va quedar establert i no va haver-hi cap modificació Va quedar vigent la Constitució de 1978 i com a monarca Joan Carles I.

L’UCD va seguir amb la seva crisi, tot i dimitir Adolfo Suárez.

L’exèrcit va perdre el protagonisme que li havia atorgat la dictadura i va tenir que adaptar-ne el que li atorgava la Constitució de 1978. Les forces armades es van convertir únicament en una professió i no intervenien en la vida política.

5Conclusions

Aquestes conclusions han estat elaborades a partir de l'anàlisi de les dades que han aportat les diferents fonts d'informació del treball, de la premsa i de les diverses opinions en relació al tema sorgides en les entrevistes.

Un cop analitzades les dades es pot establir que entre els anys 1939 i 1975, es a dir, durant la dictadura de Franco, l'exèrcit va desenvolupar un paper clau en la política espanyola.

Les forces armades tenien una gran influència a l'hora de prendre decisions, però en el moment en que va morir i iniciar-se una etapa política.

L'exèrcit s'havia d'adaptar al nou paper que li assigna la Constitució, un paper molt diferent al que tenia en la Dictadura.

En veure que el seu poder en la vida política s'anava reduint a mesura que consolidava el sistema polític i necessitaven actuar per tornar a la situació d'abans. Un grup de militars encapçalats per Tejero van originar un cop d'estat per tornar a tenir el poder, però Tejero fou el braç executor d'un pla on hi havia participat militars de més alta graduació.

A part de l'enyorança de temps passats hi havia altres factors que van conduir aquest intent.

El terrorisme, concretament la banda ETA, havia causat diversos atemptats contra militars de les forces armades, la qual cosa provocava una gran inquietud.

Per altra banda l'Extrema Dreta no veia amb bons ulls el procés democràtic i es mostrava especialment reticent en un punt: LA UNITAT D'ESPANYA.

Pels grups d'Extrema Dreta els problemes que tenia el país, com el terrorisme, excés de llibertats, comunitats autònomes etc ..., es resoldrien tornant a la situació anterior, es a dir, a la dictadura i en aquest punts concidirien amb el mateix estament militar.

Durant aquest temps es van organitzar per preparar un cop d'estat contra la democràcia.

Tot i així, no era la primera vegada durant la transició que els militar planejaven un cop d'estat. Hi ha altres precedents per acabar la democràcia, com es per exemple, l'Operació Galàxia l'any 1978.

Dins d'aquesta operació podem trobar involucrats com el tinent general Tejero i el general Milans del Bosch, que seran també els cervells del 23-f, juntament amb el general Armada.

En la realització d'aquest treball hem pogut veure i analitzar l'implicació dels diferents personatges involucrats en el cop.

El tinent general Tejero, cap visible en el cop, va jugar un paper molt important, però tot i això hi havia altres personatges que eren els veritables cervells de l'operació.

Estem parlant del general Armada i Milans del Bosch, autèntics artífexs del cop.

Armada i Milans del Bosch van escollir a Tejero per que era una persona que defensava la pàtria i que tenia ben clar que calia un retrocés en la política espanyola i tornar als anys de la dictadura.

Però el que no sabia Tejero era el veritable propòsit del cop.

L' intent de cop d'estat del 23-f, era en realitat un mitjà per introduir el propòsit d'Armada, que era formar un govern de coalició, el qual seria dirigit per un militar, en aquest cas el mateix Armada, i envoltat de tots els partits polítics.

Però l'intent de cop d'estat no va prosperar degut a la mala organització dels Guàrdies Civils i el veritable propòsit d'Armada.

El paper de Tejero va ser secundari, ja que va ser utilitzat per Armada i Milans del Bosch.

Davant tota aquesta situació el Rei Joan Carles I va jugar un paper importantíssim defensant la Constitució i la democràcia.

El govern que hi havia durant aquest període de transició política, era l'UCD, presidit per Adolfo Suárez.

Quan Suárez va arribar al poder es trobava en una situació molt delicada: per una banda havia promès als militars que mantindrien el seu poder, però el president del govern no va poder mantenir la seva promesa, es a dir, que durant el seu mandat les Corts Constituents van promulgar la Constitució de 1978.

A més el país no passava per una bona situació.

La crisi econòmica, els atemptats terroristes, l'oposició de l'exèrcit a qualsevol canvi i la introducció dels Estatuts d'Autonomia, que donaven més poder a les comunitats autònomes, van fer que Adolfo Suárez dimitís.

Aquesta situació va afavorir a Calvo Sotelo, presentant-se com a nou president del govern.

Durant el període de temps que va des de la dimissió de Suárez fins a la investidura de Calvo Sotelo, els militars van veure l'ocasió de recuperar el poder perdut.

Finalment, l'última conclusió i no per això la menys important, es la que fa referència als mitjans de comunicació.

La premsa, la ràdio i la televisió, van mantenir informada a la població de tot el que succeïa minut a minut dins del Congrés dels Diputats, així com dels dies posteriors a l'intent de cop d'estat. Van jugar un paper molt important, perquè gràcies a ells hem pogut resoldre preguntes que no trobaven resposta i saber com va succeir.

Tots els intents de Cop d'estat, sigui quin sigui, el lloc on passi i l'època en que es produeixin, tenen una repercussió important a tots els nivells: social, polític, econòmic... I el 23- no va ser-ne una excepció. Si analitzem les conseqüències que van produir, en trobem unes de directes i altres d'indirectes.

Les conseqüències directes

- Restauració de l'exèrcit: Després del 23-f, l'exèrcit va ser reformat a tots els nivells. En primer lloc es van destituir els militars amb alta graduació poc favorables a la democràcia i més partidaris de tornar a la dictadura. Aquest militars van ser substituïts per joves oficials favorables al Rei, a la Corona i a la Constitució. Per altra banda, el paper de l'exèrcit i la seva influència en la vida social, política, es va reduir dràsticament. A partir d'aquell moment l'exèrcit deixaria de tenir el pes específic que havia tingut en anys anteriors i passaria a assumir altres tasques com participar en missions de pau arreu del món. Amb el pas dels anys, l'exèrcit s'ha professionalitzat.
- Estatuts d'Autonomia: Algunes comunitats Autònomes ja tenien el seu Estatut d'Autonomia des de 1979 (País Basc, Galícia i Catalunya), però altres comunitats encara no l'havien obtingut i l'intent de cop d'estat va paraitzar-ne el procés d'obtenció . Per altra banda, com va ser el cas de Catalunya, les seves competències van quedar retallades i el procés per obtenir-ne de noves va quedar frenat.
- La democràcia: El cop d'estat no va assolir el seu objectiu de tornar enrera, sinó que a partir d'aquell succés la democràcia, no tan sols no va canviar, sinó que va resultar-ne enfortida, ja que els partits polític van donar suport unànime a la Constitució de 1978.
- LOAPA: A partir del fallit cop d'estat militar del 23 de febrer de 1981, els traspassos autonòmics , es van veure frenats per causes econòmiques. A partir d'aquell moment es va instaurar la LOAPA, que pretenia frenar el procés normalitzador de la llengua catalana i de regular, l'ús de “nació” i “ nacional”, aplicades només a l'Estat espanyol.

Conseqüències indirectes:

- La Corona: La Corona va sortir-ne clarament beneficiada gràcies a l'encertada intervenció de Joan Carles I. Aquest fet va impulsar la monarquia, en una època

difícil i va fer que fos ven acceptada entre el poble espanyol.

A través de les conclusions extretes he arribat aprendre que hi ha diverses opinions pel que fa el paper del Rei. La seva intervenció en el fets va ser clau per fer decantar la balança a favor de la democràcia i en contra dels colpistes.

Tot i així, hi ha diverses opinions:

- Alguns afirmen que el Rei estava assabentat de l'intent de cop d'estat molt abans de que succeís.
- Altres afirmen que el monarca va ser el veritable beneficiat de l'intent de cop d'estat, ja que es va reforçar la seva imatge i va enfortir el paper de la corona.

Tot i que, he entès que l'exèrcit a perdut molt de poder a partir de la mort de Franco, i que per això van actuar, per tornar a tenir-lo.

Abans d'investigar el tema, pensava que l'únic culpable era Tejero, però al final he arribat a la conclusió que ell només va ser utilitzat per Armada i Milans del Bosch.

Tot i que he pogut arribar a conclusions evidents, aquest tema encara conté elements foscos que no s'han resolt, i que fins que no hi hagi més informació, ja que es un fet força recent, no es podrà concloure.

Aquest punts foscos ferien referència per exemple al paper del monarca Joan Carles I, que com ja hem dit, hi ha diverses opinions sobre la seva intervenció.

Tot i així, a partir del meu treball he deixat punts oberts, dels quals es podrien desenvolupar altres treballs de recerca, centrats per exemple en el paper del Rei o el paper de l'exèrcit en el 23-f.

6Agraïments

Doncs, aquest treball no es solament meu sinó que hi ha contribucions de molta gent, que m'ha ajudat molt a tirar cap endavant aquest treball.

Per començar haig d'agrair a la meva tutora, Victoria Ballabrera, per ajudar-me a comprendre aquest moment històric i sobretot per aconseguir el meu propòsit. Gràcies.

A la Consol, per ajudar-me en tot i passar hores corregint-me les faltes d'ortografia i l'estructura, però sobretot les hores que hem passat analitzant les parts del treball. Moltíssimes gràcies.

També he d'agrair i, molt especialment la paciència dels meus pares, per suportar-me quan estava nerviosa i quan pensava que no m'hen sortiria amb el treball. Al meu xicot, l' Aitor, per acompanyar-me a tots els llocs ha buscat informació, igualment a la meva amiga Ari, per ajudar-me a buscar informació quan no tenia Internet i imprimir-me el treball per l'esborrany. Gràcies a tots.

I per últim, als meus companys de curs. Suposo que també han contribuït força en el treball, perquè tots hem passat pel mateix i ens hem ajudat força. Sense ells aquesta aventura no hagués estat la mateixa, i tots ens mereixem aprovar i acabar el curs.

Gràcies companys per tot, ara hem d'aprovar. Sort.

També agrair als entrevistats per haver-me donat el seu temps i explicar-me les seves experiències. Gràcies Joan Mató, Jose Manuel Rodríguez, Lluís Molina i Lluís Medir.

I suposo que per últim, i per acabar, agrair-m'ho a mi, perquè pensava que no m'hen sortiria mai. Amb aquest treball he après força, com per exemple a confiar més em les meves possibilitats i a no renunciar mai, i també perquè he conegut noves coses i perquè he començat a entendre que els fets històrics: els passats, els d'ara, els de demà són provocats per causes diverses i que no són fets que es produeixen perquè si.

Gràcies a tots.

7Bibliografía

- Tusell, Javier (1997); *Historia de España: La Transición*, Madrid : Editorial Espasa. (Volum XIV).
- *Anuari 1981*, Editorial: Difusora Editorial S.A, 1987, Barcelona.
- *Protagonistas de 1981*.,Editorial: Difusora Editorial S.A, 1987, Barcelona.
- De Riquer, Borja (2003); *La Catalunya autonòmica 1975-2003*, Barcelona, Editorial edicions 62(primera part).
- Oneto, José (2006); *23-F, La historia no contada: Caso Tejero 25 años después*, Barcelona, Editorial Ediciones B
- *1981 anuario de los temas: Las 13 lunas de 1981*,Editorial:Difusora Internacional (temario).
- *Imágenes y recuerdos:1980-1990*,Editorial: Difusora Internacional
- *Anuario de los hechos: 1981*, Editorial Difusora Internacional
- *Ciències socials, Història MARCA*,2004, Editorial Vicens Vives
- *20 anys de democràcia a Can Bech*
- *Horitzó, Història*, 2006, Editorial Vicens Vives.
- *Historia de España, La enciclopedia del estudiante*,-EL PAÍS- Editorial Santillana 08
- Balcells, Albert; *Història de Catalunya*
- <http://www.el-mundo.es> (Consulta 20/09/2006).
- <http://www.telenoticies.cat> (Consulta 22/10/2006).
- <http://www.elpais.es> (Consulta 8/10/2006)
- *El 23-F des de dins*,2003, Editorial Sapiens (DVD)
- Articles de la premsa de l'època.

8Glossari

Cop d'Estat: Un cop d'estat és la usurpació del poder vigent i la vulneració de la legalitat institucional per part d'un grup de persones, generalment militars, i en alguns casos mitjançant l'ajuda d'altres estats, amb l'objectiu d'aconseguir el poder absolut i governar. En alguns casos aconsegueixen el poder ràpidament, instaurant la dictadura i en d'altres al no triomfar durant els primers dies, poden generar una " guerra civil" (com va ser el cas en Espanya amb el cop d'Estat de Franco). Quan es produeix el cas invers, en què mitjançant una acció armada es pretén retornar als ciutadans el poder que els ha usurpat o quan el moviment reestructura progressivament les institucions de l'Estat es denomina "revolució".

Forces Armades: Conjunt dels diferents exèrcits de terra, mar i aire d'un país o una organització supranacional.

Constitució: Una Constitució és la norma jurídica fonamental d'un estat, escrita o no, que regula el règim bàsic dels drets i llibertats dels ciutadans i els poders i institucions de l'organització política.

Normalment, és aplicada per una Cort Suprema o Tribunal Constitucional que és l'encarregat de resoldre els litigis o recursos d'inconstitucionalitat entre els ciutadans i les diverses institucions de l'estat, com les Comunitats Autònomes o el poder legislatiu.

Gairebé sempre, les *constitucions* preveuen mecanismes de modificació.

Autonomia: L'**estatut d'autonomia** és la norma bàsica d'una , reconeguda per la en el seu article 81. Als estatuts s'hi recull el nom de la comunitat, la seva delimitació territorial, els noms i les seues dels òrgans autonòmics, les que s'hi assumeixen i les d'aquell territori.

Els Estatuts d'Autonomia formen part de l'ordenament jurídic de l'Estat però el seu règim d'elaboració i aprovació és diferent de la resta de lleis orgàniques o ordinàries. Aquests, tenen el rang de i per tant, necessiten una votació favorable de la majoria absoluta dels membres del
Hi ha dues formes d'accedir a l' autonomia:

Mitjançant l'article 143 de la Constitució Espanyola, s'accedeix a l'autonomia "reduïda" que fou pensada per a les comunitats "no històriques", és a dir, totes aquelles que no havien aprovat un Estatut d'Autonomia durant la . Poden accedir a ella totes les províncies contigües que tinguin elements històrics, culturals i territorials comuns. També es pot formar una comunitat autònoma, quan així ho expressi l'interès general, que ve determinat per les Corts Generals.

En canvi, per a , i el , considerades , l'article 151 de la Constitució Espanyola preveu una

forma d'accés més ràpida a l'autonomia plena. El procés és una mica diferent, ja que el projecte d'estatut el realitzen tan sols els diputats i senadors de les províncies i ha de passar per un referèndum popular abans de ser sancionat i promulgat.

també va accedir a l'autonomia a través de l'article 151. Aquesta comunitat va redactar el seu Estatut durant la II República, però el procés es va veure interromput pel començament de la , que va impedir aprovar-lo. Amb l'arribada de la democràcia, Andalusia va exigir accedir a l'autonomia com una més de les altres nacionalitats històriques, iniciant-se un llarg procés que finalitzà amb l'aprovació en referèndum el 28 de febrer de .

Les úniques normes que estan per sobre dels estatuts són la , les normes de dret comunitari i els tractats internacionals vàlidament celebrats. Cap llei posterior pot contradir allò establert als estatuts, donat que aquests no es poden modificar sinó és mitjançant el procediment previst a l'article 147.3 de la Constitució Espanyola

Terrorisme: El **terrorisme** és la utilització del terror amb finalitats polítiques, religioses i socials en general. És a dir, el xantatge contra la classe política, un grup religiós o al conjunt de la societat. Les accions terroristes poden consistir en contra béns o persones, segrestos, etc. En general hom considera el terrorisme un fet execrable.

No tota acció violenta és considerada terrorisme. Quan l'objectiu d'aquesta n'és l'obtenció d'una victòria militar, es xerra de , mentre quan s'apunta expressament a objectius civils és un atemptat terrorista. Però una diferència tan clara conceptualment, a la pràctica és difícil de delimitar.

Per això, la utilització del terme *terrorisme* sol ser polèmica. Molts dels grups considerats habitualment com a terroristes s'autodefineixen com a , grups d'alliberament popular, etc. D'altra banda, molts , sobretot , utilitzen el terme *terrorisme* o *terrorista* per atacar i desprestigiar organitzacions o persones contràries al govern o la seva .

De vegades també s'utilitza el terme *terrorisme d'estat* en casos de violacions flagrants dels per part del govern d'un , sobretot en el cas de la utilització de grups paramilitars o forces irregulars en la persecució de determinats grups ètnics, socials o ideològics.

ETA: **ETA (Euskadi Ta Askatasuna, i Llibertat)** és una organització armada d'ideologia , que té com a objectiu la creació d'un Estat basc , independent d' i . ETA ha practicat habitualment el segrest i l'extorsió a empresaris per finançar-se.

Consta com a grup en les llistes dels i de la , i la majoria dels estats i de la població així ho considera, ja que entre els seus objectius hi ha civils (polítics electes, periodistes,

empresaris...). Organitzacions com denunciaven anualment les activitats d'ETA en els seus informes.

Des de la seva fundació, ETA ha assassinat 817 persones, 339 d'elles civils.

Tot i que havia comptat amb un suport popular significatiu durant la , des del restabliment de la a , tots els bascos i de la resta d'Espanya han condemnat les accions d'ETA, a excepció de la il·legalitzada , que considera els atemptats d'ETA conseqüència d'un conflicte entre el poble basc i l'Estat espanyol. El , que aparegué al a les darreres eleccions autonòmiques amb nou diputats, tampoc condemna els atemptats d'ETA afalagant que «*en aquest moment històric s'ha de superar la dinàmica de condemnes*». En el govern de l'UCD les diferències polítiques i estratègiques que hi va haver entre els "polimilis" van produir l'escissió, i probablement la mort d' (*Pertur*). El setembre de 1977, els escamots bereziak (especials) d' es van integrar en . El febrer de el ministre del Interior, , i el secretari general de , Mario Onaindía, van començar a reunir-se para buscar vies d'integració social per als membres d'ETA decidits a l'abandonament definitiu de les armes.

G.R.A.P.O: Grupo Revolucionario Antifascistas Primero de Octubre. Organització que és considerada el braç armat del Partido Comunista de Espanya, petit grup d'extrema esquerra fundat el 1975 a partir de l'antiga Organización Marxista Leninista de España, que existia des de 1969. Assolí notorietat al desembre de 1976, en segrestar el president del Consell d'Estat, Antonio Mª de Oriol, i el general Emilio Villaescusa. La trajectoria posterior del GRAPO estigué envoltada de misteris i sospites de manipulació.

F.R.A.P: Frente Revolucionario Antifascista y Patriota (**Front Revolucionari Antifeixista i Patriota, FRAP**), organització política sorgida davall el règim de a .

Es va constituir el 24 de novembre de , en una Conferència Nacional celebrada a , en la que Julio Álvarez del Vayo va ser triat el seu president i es van ratificar els seus punts programàtics:- Derrocar la dictadura feixista i expulsar a l'imperialisme ianqui per mitjà de la lluita revolucionària. - Establiment d'una República Popular i Federativa que garanteix les llibertats democràtiques i els drets per a les minories nacionals. - Nacionalització dels béns monopolítics i confiscació dels béns de l'oligarquia. - Profunda reforma agrària sobre la base de la confiscació dels grans latifundis. - Liquidació de les restes de l'imperialisme espanyol. - Fundació d'un exèrcit al servei del poble.

Des dels seus orígens va protagonitzar múltiples accions contra la dictadura i va denunciar obertament la política revisionista seguida per la direcció del PCE i Santiago Carrillo a

l'haver-se apartat, segons els marxistes leninistes, de les teories i dogmes generals del comunisme estalinista.

Les anàlisis polítiques sobre la crisi de la dictadura van portar al FRAP a la pràctica de la lluita armada i van desembocar en els atemptats contra membres de la policia en l'estiu de 1975. La resposta repressiva del règim de Franco va provocar la detenció de nombrosos militants, la celebració de dos Consells de Guerra i, finalment, els afusellaments del 27 de setembre (Xosé Humberto Baena Alonso, José Luis Sánchez Bravo i Ramón García Sanz).

Oposada a tot tipus de pacte fins i tot amb militars demòcrates o l'església progressista, va resultar ser una organització cada vegada més apartada dels pactes i moviments polítics reals que s'estaven donant en l'oposició a la dictadura.

UCD: Unió del Centre Democràtic (Unión del Centro Democrático), UCD, fou el primer partit polític espanyol que va governar Espanya, després del període de la dictadura de . va ser el seu líder més carismàtic.

Actualment no existeix com a partit polític. Després de la debacle electoral del , la UCD acabà dissolent-se fins la formació del , que no va aconseguir recuperar la seva base electoral.

Un nombre important de polítics de la UCD acabaren integrant-se en l'actual .

JUJEM: (Junta de Jefes de Estado Mayor)

LOAPA: (Llei Orgànica d'Harmonització Territorial). És va aplicar després de l'intent de cop d'estat, amb la finalitat de frenar el procés normalitzador de la llengua catalana i de regular l'ús dels termes de “ nació” i “ nacional”, aplicables només a l'Estat espanyol.

CESID: (Centre Superior d'Informació de la Defensa).

Divisió Acorazada “Brunete”: És aquella en què els tancs constitueixen el mitjà fonamental d'acció, en detriment de la infanteria. Les altres unitats són adaptades per a la cooperació amb els tancs i són dotades de vehicle i materials blindats de mobilitat semblant a la d'aquestes. Un clar exemple seria el que va formar part Milans del Bosch, l'anomenada División Acorazada Brunete.

Capitania general: Demarcació territorial sobre la qual exerceix jurisdicció un capità general. A l'estat espanyol, des de 1835 fins al 1984 les capitànies generals (dites també *regions militars*) foren nou (entre les quals hi havia Catalunya). A partir d'aquesta data, i en un període de tres anys, hom ha previst d'anar-les reorganitzant fins a constituir-ne només sis, entre les quals hi haurà una *regió militar dels Pirineus Orientals* que compondrà Catalunya i Aragó, una *regió de Llevant*, que comprendrà el País Valencià i Múrcia, a més d'una zona

militar de Balears i una de Canàries, i cadascuna d'elles comandada per un tinent general.

Diari Alcázar: va ser un diari espanyol d'ideologia d'ultradreta creat en 1936. Després de la mort de Franco, el diari era el mitja d'expressió del "búnker", que estaven en contra de la transició espanyola. Estava dirigit per militars i ex-militars d'ultradretes.

Hemicicle: Un hemicicle és una sala, una graderia o una altra construcció que té forma de semicercle. En alguns parlaments, els diputats estan asseguts en un hemicicle.

Investidura: Concessió d'un càrrec o una dignitat per designar el president del Consell.

LIRP (Llei de Reforma Política): Era un text curt, que proclamava la democràcia i la sobirania popular a Espanya, i prèvia la transformació de les Corts franquistes en un Congrés de Diputats i un Senat elegits per sufragi universal. Desmantellava les institucions de la dictadura i anunciava eleccions amb el concurs dels partits polítics.

Junta Militar de defensa: Organisme creat el 1916, especialment dins l'arma d'infanteria, que reuní oficials i caps, amb l'exclusió dels generals. El comitè organitzador fou presidit pel coronel Benito Márquez –n'era secretari el capità Álvarez Gilarranz-, i les primeres juntes es constituïren al Principat; al començament del 1917 aquest moviment assolí ja un àmbit estatal. Partiren de la insatisfacció produïda per la guerra del Marroc i per l'augment del cost de la vida. Inicialment tingueren un caràcter de reivindicació professional (crítica de la manca de mobilitat en l'escalafó i petició de majors retribucions), però aviat es polititzaren. Oficialment dissoltes i empresonada a Montjuïc la Junta Suprema (26 de maig de 1917), un ultimàtum amb el suport de la majoria de l'exèrcit obligà García Prieto a alliberar els presos (2 de juny) i finalment a dimitir (9 de juny). Les juntes semblaren llavors unir-se al moviment de l'Assamblea de Parlamentaris (manifest del 25 de juny, demanada al rei d'un govern de concentració) i foren un dels factors que aguditzaren la crisi de l'agost del 1917.

Posteriorment, la seva força que obligà Alfons XII a una situació ambigua, hipotecà l'autoritat dels governs constitucionals fins que la situació desembocà, després d'haver tornat a ésser dissoltes pel novembre del 1922 per Sánchez Guerra, en el cop d'estat de Primo de Rivera.

Regió militar: Cada una de les parts en que es divideix un territori nacional, a efectes de manament de les forces terrestres així mateix.

9Annexos

Protagonistes Principals.

Tejero Molina, Antonio (1932-?)

Militar espanyol, ex tinent coronel de la Guardia Civil i promotor de l'intent de Cop d'estat del 23 de febrer de 1989. Va néixer a Màlaga, el 30 d'abril de 1932.

Va entrar a la Guàrdia Civil en el 1951, va ser cap d'aquest cos en Guipúzca, on va tenir que demanar el trasllat forçosament a través d'unes declaracions públiques en contra la legislació de la ikurriña.

En el 1978, Tejero va demostrar el seu descontentament per la Constitució. En el 1979 va tornar ha ser arrestat, ja que el seu nom va aparèixer en l'Operació Galàxia, que estava dirigida per poder exterminar la democràcia.

El 8 de juliol de 1980 es va dictar la sentència contra Tejero per la seva participació en l'intent colpista. Va ser condemnat a 7 mesos i un dia com a responsable del delictes de “ *proposición para la rebelión*”.

El 23 de febrer de 1981, Tejero, dirigint la Guardia Civil, va assaltar el Congrés i va mantenir segrestat al Govern i als diputats, on va intentar el cop d'Estat.

Durant aquella nit, diverses autoritats militars, com el general Aramburu Topete i el general Sabino Fernández Campo, van intentar convence'l per que canviés la seva actitud. Finalment, i després de parlar amb el tinent coronel Fuentes Gómez de Salazar, que li va comunicar que l'acció colpista s'havia acabat per l'exterior, va firmar la seva rendició, sortint de la Cambra a les 12 del matí del 24 de febrer.

Junt amb altres, el 3 de juny de 1982 el Consell Suprem de Justícia Militar el van condemnar a 30 anys de reclusió. La sentència va ser confirmada per el Tribunal Suprem el 22 d'abril de

1983, la qual va exposar que Antonio Tejero va ser exposat a la pena de 30 anys i a l'accessòria de pèrdua de treball. Va complir la primera part de la condemna en Alcalà d'Henares (Madrid). El 6 d'octubre de 1982 va ser traslladat al Castell de la Palma a Ferrol, a través d'haver descobert el CESID un intent colpista. El 28 de maig de 1983 va ser deportat a la presó del Castell de Sant Fernando, en la localitat de Figueres. Des de aquella data, el ex-militar es pràcticament l'únic dins el centre.

El 13 de juny de 1991, va ser traslladat a la presó d'Alcalà d'Henares. El 21 de juny de 1993 el director de la presó militar va denegar el pas al tercer grau penitenciari, en el règim obert, al ex-militar colpista. El 3 de setembre, la Sala Quinta de lo Militar del Tribunal Suprem va declarar nul·la la decisió i va reconèixer el dret del pres a que li pogués concebre el règim obert, que implicava el dret a sortir de la presó els caps de setmana.

Armada Comín, Alfonso (19XX)

Ex-general de Divisió de l'Exèrcit de Terra i marquès de Santa Cruz de Rivadulla. Era l'home designat per els conspiradors per ocupar la presidència del govern en el cas que el cop hagués triomfat. Va ser detingut cinc dies després dels fets, Armada va ser condemnat a 30 anys de presó per la seva conspiració i rebel·lió, i el van treure del seu rang militar. Va ser indultat el 24 de Desembre de 1988, després d'haver fet sis anys de presó, per raons de salut. Avui en dia viu a través del seu cultiu de camèlies. Armada diu que ha sigut la víctima innocent d'una conspiració política, organitzada per el tinent coronel Antonio Tejero.

Milans del Bosch,Jaime(1915-1997)

Militar espanyol nascut a Madrid, el 8 de juny de 1915,i va morir en la mateixa ciutat el 26 de juliol de 1997. Fill i nét de militars d'alta graduació. Va començar la seva carrera al ingressar en l'Acadèmia d'Infantería de Toledo en 1934; va participar i va ser ferit en la Guerra Civil, en la defensa del Alcázar de Toledo, on es trobava com a cadet. Desde aquell mateix any de 1936 i fins el final, va lluitar com oficial en la VII Bandera de la Legió. En 1941 va participar en la División Azul en la campanya de Rússia. En el 1971 va ascendir com a general i va ocupar el mandat de la XII Brigada de la Divisió Acorazada Brunete,el número 1. En el 1974,com a general de la divisió, recent anomenat ,va estar al cap davant d'aquesta unitat d'élite de l'exèrcit espanyol fins 1997. Va ser l'any que el van ascendir a tinent general. Des de aquell moment i fins el seu procés de rebel·lió militar, va tenir el seu destí en la Capitanía General de III Regió Militar ,de València.

Encara que fos un dels militars més respectats, el seu nom quedarà en la història, no per els seus serveis, sinó per ser un dels caps del cop militar, que va ser nul el 23 de febrer de 1981. En aquella ocasió Milans del Bosch, després de l'entrada de Tejero en el Congrés del Diputats, va fer treure tots els tanc per la ciutat de València. Gràcies al missatge del Rei, va retirar els tancs dels carrers.

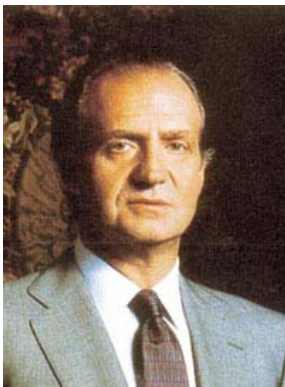
El 8 de març de 1981,Milans va ser processat juntament amb altres vint-i-quatre militars colpistes(entre ells Tejero i el general Armada).Va ser jutjat davant el tribunal militar. El 3 de juny de 1982 va ser condemnat a 26 anys i 8 dies de presó i expulsat de l'exèrcit. Només va sortir de la presó l'any 1991,després d'haver fet els 75 anys.

Suárez González, Adolfo (1932)

Es va graduar en dret per la Universitat de Madrid. Va fer diversos càrrecs tècnics i polítics, en els quals són: Cap de la Secció Primera, procurador en les Corts per Àvila, Cap de Gabinet, Tècnic de la vice- secretari General del moviment, Director de TVE, Governador Civil de Segòvia, Director General de Radiofusió i televisió i Ministre Secretari General del Moviment.

Al maig de 1979 va ser elegit Conseller Nacional del Moviment, un mes tard va ser anomenat pel Rei president del Govern.

Va dimitir com a president, per una sèrie de fets .El 23 de febrer, durant la sessió d'investidura del nou president del govern, Calvo Sotelo ,es va produir l'assalt.

Joan Carles I (1938)

Es l'actual Rei d'Espanya, nét d'Alfons XIII. Va fer els seus estudis en Espanya, en l'Acadèmia General Militar ,en l'Escola Naval i en L'Acadèmia general de l'Aire. Va fer els seus estudis universitaris a Madrid: dret, Filosofia i lletres, Ciències polítiques i economia. Al maig de 1962 es va casar amb Sofia de Grècia. Va ser proposat per Franco com el Successor a la Jefatura de l'Estat a títol de Rei. L'any següent va ser nomenat Príncep d'Espanya.

Després de la mort de Franco, va ser nomenat Rei davant les Corts, el 23 de Novembre de l'any 1975, després d'haver jurat complir i fer complir les lleis fonamentals del Moviment. Va ser una figura clau en la Transició cap a la Democràcia.

La intervenció del monarca en l'intent de cop d'estat del 23-f, després del segrest del Congrés i els diputats. Es va dirigir a la nació a les 1:15 hores de la matinada del 23 al 24 de febrer Joan Carles I es va desvincular del Cop i, sota la seva autoritat com a capità general de l'exèrcit, va ordenar una entrega d'armes per part dels rebels. La totalitat dels medis de comunicació espanyols i pràcticament de tot l'estranger van veure la seva actitud.

Gutiérrez Mellado, Manuel

Va néixer a Madrid l'any 1912 i va morir a Guadalajara l'any 1995. Militar castellà. Oficial des de 1933, formà part dels serveis d'intel·ligència franquistes, durant la guerra civil, i més tard figurà en l'alt estat major; arribà a tinent general el 1976.

Vice-president primer del govern, s'esforçà, des d'un tarannà liberal, per obtenir de l'exèrcit l'acceptació de la reforma política, la qual cosa l'enfrontà als sectors d'ultra-dretans de l'oficialitat . El 23- f del 1981, es destacà per la seva decidida actitud davant els insurrectes.

Ja retirat, recollí els seus records en el llibre *Un soldado de España* (1983). Fou membre del Consell d'Estat (1984), rebé l'ordre del mèrit Constitucional (1992) i li fou atorgat el títol de marquès.

El Cop d'Estat a través de la premsa de l'època.

Jordi Pujol " la primera veu d'autoritat"

En els titulars de la *Vanguardia*, el dimarts 24 de febrer de 1981, publicaven un article fent referència a Jordi Pujol.

Jordi Pujol va ser el primer en parlar i contactar amb el Rei, perquè li expliqués el succeït.

El president de la Generalitat va sortir per la ràdio fent un comunicat adreçant-se a la població.

Durant el comunicat, Jordi Pujol va demanar serenitat. Va explicar que els fets es van produir a Madrid, i per això es va adreçar a la població de Catalunya i la resta d'Espanya, perquè sapiguessin que tot s'acabaria i tornaria a la normalitat.

Jordi Pujol va fer un llarg discurs en el qual va parlar de com va succeir el fets. A mitja tarda, quan es procedia a fer la investidura de Calvo Sotelo, van entrar en Congrés dels Diputats dos companyies de Guàrdies Civils. Un d'ells era el tinent general Tejero. Madrid va seguir en normalitat a part d'aquest succés en el Congrés. Pel que feia a Catalunya tot estava en absoluta normalitat.

Jordi Pujol va matitzar que ni vagues ni manifestacions acabarien amb el segrest dels diputats en el Congrés. Només l'autoritat del Rei faria que tot tornés a la normalitat i que s'acabés aquestes hores de tensió.

Per últim va fer referència que l'ordre constitucional a Espanya s'ha garantitzat plenament per que ràpidament la normalitat política i la tranquil·litat general tornin a tot el país.

Un precedent del 23-f: El Cop d'Estat de Pavía

Podem trobar un precedent de la continua tradició d'aquest país per obtenir el poder: el Cop d'Estat de Pavía.

Tot va succeir el dia 12 de gener de 1874. Aquell dia estava convocada la reunió a les Corts, a causa de la derrota del govern de Castelar.

Castelar va ser l'últim president del govern durant la I República. En 11 mesos havia hagut 4 presidents més, que són Estanislau, Pi i Maragall, i Salmerón.

A les 7 de la tarda es van iniciar les votacions per nomenar el nou president de la República. Salmerón va rebre un comunicat en el qual deia que Madrid estava ocupada militarment i que el general Pavía era el gran responsable.

El general Pavía va marxar a cavall dirigint-se cap el Palau de la Carrera de San Jerónimo.

En pocs moments va irrompi en el Saló de Sessions , un capità d'infanteria al capdavant de un batalló de soldats. Va cridar: "¡Fuera esto se ha acabado! ".

Això posava fi a la I República. Pavía va encarregar formar un govern al general Serrano.

El poble de Madrid va quedar sorprès i no van tenir temps de reaccionar.

Serrano va tenir l'interès de mantenir la Constitució de 1869 i de mantenir la República unitària.

La República va ser proclamada el dia 22 de febrer de 1873 i va acabar el 2 de gener de 1874 a causa del Cop del general Pavía.

(La Vanguardia 24 de febrer de 1981)

Probable govern de coal·lició

Acabat ja feliçment el dia 23-f, a causa de l'intent de Cop d'Estat, la democràcia va tornar a passar a mans del Rei. Tejero i Milans del Bosch els van destituir dels seus càrrecs i van ser empresonats, com a causants d'aquest intent. La nova situació política anava encaminada cap un govern de coalició dirigit per Calvo Sotelo.

Felipe González va donar declaracions en les qual va dir que el Partit Socialista donaria tota la responsabilitat de Govern. Va acabar dient que la reunió que havia tingut amb el Rei, en la qual no va sortir cap oferta, era secundari i que el senyal clar de perill el van viure el 23 de febrer. Totes aquestes declaracions les va fer quan va acabar la reunió amb el Rei, en la qual es van reunir tots el partits polítics per negociar sobre el futur del país.

La reunió es va iniciar el dia 24 de febrer cap a les 8 de la nit, després que el Rei es reunís a les 5 de la tarda amb la Junta de Defensa. El Rei va llegir als presents el document on s'exposaven els punts de vista de la situació.

Els dirigents polítics van informar al Rei els fets viscuts per ells mateixos la nit passada i les conclusions que van extreure.

Fraga va dir que el Rei volia tenir un pensament central de la situació. En canvi Carrillo va dir que va veure al Rei molt seré i va acabar matitzant que el Rei havia jugat un paper molt important en la defensa de la Constitució i de la democràcia.

(La Vanguardia 25 de febrer de 1981)

Visió Internacional :Anglaterra i el Cop d'Estat d'Espanya.

Segons diversos personatges anglesos ,cadascú té una visió diferent del cop i les conseqüències que tindria.

Van arribar el fets a la capital anglesa amb gran expectació. No van trigar gaire a donar la notícia per la ràdio i la televisió.

Trobem que el corresponsal de la BBC, que es trobava en el Congrés dels Diputats la tarda del 23 de febrer.

Explica com els Guàrdies Civils entren cap a dins del Congrés irrompin la investidura de Calvo Sotelo. Per via telefònica explica, el periodista Christopher Morris ,com va veure al terra el senyor Calvo Sotelo, dos metres més enllà al senyor González i al senyor Suárez.

Explica com va sentir el gran soroll dels disparats de Tejero dirigits al sostre del Congrés, demanen que tots estiguessin quiets.

Podem saber que el senyor Morris no era l'únic periodista estranger que estava aquell dia en la investidura de Calvo Sotelo. Els periodistes estrangers van estar durant unes hores sota les forces d'ordre de la Guàrdia Civil. Després els van lliurar.

El Foreign Office no van voler fer declaracions fins no haver sapigut el que va succeir a Madrid.

Es va començar a especular les repercussions negatives amb les relacions amb tots els països europeus a causa del succeït a Madrid.

En canvi, el govern anglès van defensar a Espanya per que pogués entrar en la Comunitat Europea.

Tot i així van pensar molts països que per Espanya aquest fet seria un pas enrera.

I per últim trobem l'ambaixador espanyol, el marquès de Perinat, que va tornar a Madrid. Aquest home va arribar 4 mesos després de la mort de Franco.

Es van rebre nombroses trucades telefòniques en l'Ambaixada espanyola interessant-se pel fet que estava succeïnt en aquell moment.

El professor Hugh Thomas autor de la "Guerra Civil espanyola", va declarar a la televisió que el Rei podria sotmetre als autors de l'intent de Cop d'Estat i faria tot el possible per la supervivència de la monarquia.

Per aquest professor anglès la causa de que succeís aquest fet va ser la situació de la policia i la Guàrdia Civil en el País Basc.

(La Vanguardia 24 de febrer de 1981)

El millor paper del Rei

El paper del Rei és una part important i una peça clau d'aquest cop. Hi ha opinions de tot tipus i cap arriba a la conclusió final.

Podem trobar en la Vanguardia del dia 25 de febrer de 1981 una carta d'un senyor en el qual dóna la seva opinió del paper del Rei.

Per començar fa referència al famós Cid. El Cid va ser un bon vassall, per això tothom l'aclamava.

Els països estrangers durant l'època moderna han tingut un gran ídol que a fet que el país tirés cap endavant. Com exemples podem trobar a Anglaterra amb Churchill; el alemanys amb Adenauer; els francesos amb De Gaulle i fins i tot els americans amb Kennedy. En canvi Espanya, a part d'algun Rei borbó o austríac, no em tingut res de bó per que tot continués cap endavant; al contrari tot va anar cap enrera.

Aquest senyor, després d'explicar antecedents arriba per fi a explicar el paper del Rei.

Matitza que gràcies a l'arribada del Rei, el país ha anat cap endavant. No sap com un país com el nostre ,no ens haguéssim a donat que tenien un gran senyor al davant.

Fa referència a la seva estada al País Basc ,concretament a Gernika, al poc de ser nomenat Rei, per poder parlar del tràgic error històric i perillant la seva vida. I per últim ja alça a nostre majestat el Rei en el gran paper que va tenir la nit del 23 de febrer,.

Un paper que poca gent hagués pogut fer i li atorga tots el mèrits per salvar a la població espanyola i a la monarquia.

(La Vanguardia 25 de febrer de 1981)

Els partits polítics i el mérit que otorguen al Rei.

El partit andalucista, liderat per Rojas Marcos va començant fen un discurs en la Cambra en el qual valora el paper de la Constitució, ja que la nit del 23 de febrer es va veure que no era lletra morta sinó viva. També explica que l'actuació de Gutierrez Mellado va ser espectacular i digne d'haver-se encarat contra els Guàrdies Civils.

I per últim va parlar dels mitjans de comunicació i la seva gran feina de no deixar mai de retransmetre els fets d'aquella tarda.

Aquest partit no dóna suport de la decisió de Calvo Sotelo. Calvo Sotelo no vol formar part ni dirigir un govern de coalició. El partit de Rojas Marcos, específica que aquesta reacció es negativa i que el més apropiat es fer aquest govern.

El PNV va demanar disculpes per l'absència del seu portaveu Vizcaya. Van començar dient que per ells tenia que haver seguit el ple des de el moment que van entrar violentament dins del Congrés i continuar votant.

Es van mantenir solidaris amb tots els partits aquella nit i per finalitzar el senyor Aguirre acaba dient que la democràcia havia estat violada per les metralles i que si el PNV podia ajudar en el nou govern, ho farien.

Pel que fa el Partit de Coalición Democrática, en el qual el seu portaveu era Fraga líder d'Alianza Popular, va donar suport des de el mateix moment que va succeir els fets al nou govern. Acaba matitzant ,Fraga, que aquests fets quedaran per la història d'Espanya.

Miquel Roca, portaveu de Minoria Catalana, va donar suport al nou govern donant el seu vot. Va dir que encara que volguessin borrar el que va passar continuaria sent present, ja que va ser una nit decisiva per la democràcia del país. Pel que fa l'únic representant del grup mixta, Aizpún, va dir que ara el que es tenia que fer era superar qualsevol gènere de diferències ideològiques i tirar cap endavant la democràcia.

Carrillo va començar el seu discurs donant elogis al Rei i sobretot als mitjans de comunicació, per la seva feina. Va voler explicar que aquest cop a fet entendre a milions d'espanyols el valor de la llibertat democràtica. Al seu grup li agradaria votar "sí" al nou govern, però que les paraules del candidat no li donen seguretat ,i que el millor que es tindria que fer es un govern de coalició entre l'UCD i PSOE.

Felipe González, secretari general del PSOE, no va començar fent el discurs donant elogis al Rei, sinó fent referència que aquest fets han ocasionat per fi la necessitat de formar un govern parlamentari. Dóna suport al nou govern i al candidat, sempre i quan respecti les llibertats del ciutadans i la democràcia. En el seu discurs fa referència que el poble espanyol vol viure en democràcia i respectar les Forces Armades. El discurs es aplaudit per el seu grup i gent del grup centrista. Acaba dient que el 23 de febrer quedarà en les nostres ments com el dia que volien destruir les nostres llibertats. I per últim trobem el líder del grup parlamentari Centrista. Aquest senyor parla de que tots els grups reiteren la posició del nou projecte, tan a Calvo Sotelo, el seu programa i l'apertura d'un canvi i un període de reflexió.

Diu que no fa falta només un canvi de l'Estat sinó un canvi dins dels partits i que hi hagi bones actituds i comportaments. Els fets van ser decisius per a tots, sobretot a la gent que va ser tancada en una sala, on explica que havien 5 persones, 4 en un cantó i ell en el centre.

(La Vanguardia 26 de febrer de 1981)

El Rei

Madrid, 25 de febrer, el Rei va rebre a les 4 de la tarda en la Sarsuela, concretament a la Mesa del Congrés els diputats. Els diputats van donar els agraiments al Rei pel seu paper. El Rei li va dir a Modesto Fraile que només complia amb les seua obligació i que estava preocupat pel que pogués passar.

El secretari de la Mesa va dir que els disparets que va originar Tejero no es trauran del sostre del Congrés per que formen part de la història. En l'actualitat encara hi són.

A les 12.30 es van reunir a la Junta de Portaveus, en el qual hi va ver un debat entre el candidat i els diferents representants de cada grup. Els socialistes Bascos i els Socialistes de Catalunya no tindrien paraula per fer el debat i només un representant del grup Mixte podria donar la seva opinió.

Van votar i finalment van analitzar el fets del dia 23 de febrer.

Durant aquell dia els periodistes van tornar a buscar objectes que es van deixar el dia de l'intent del Cop.

Tot i així el Rei va ser modest amb la seva declaració.

L'exèrcit després del cop

A València el 25 de febrer el tinent general Paqual Galamés va arribar a la principal Capitania. VA ser rebut pel general de divisió i capità general accidental José Maria León Pizarro donant-li els honors reglamentaris.

Va passar revista a les forces armades que li han rendir honors i reconeixements.

El general Antonio Pasqual va fer un discurs sobre l'exèrcit després de haver succeït els aconteixements del 23 de febrer.

Va començar dient que l'exèrcit es qui a de salvar la pàtria. Que el sentit que tenia abans l'exèrcit ara no el té i que ara fa una funció diferent. Es pot trobar escrit en la Constitució vigent promulgada l'any 1978. Diu que han de practicar les virtuts que li ha atorgat la Constitució ara i en un futur, i per sobre de tot tenir en comte que estan en una monarquia i no en una dictadura.

Acaba el seu discurs fen referència que tots els llocs militars serviran a la pàtria passi el que passi i mai intentaran fer res contra la monarquia i el Rei.

(La Vanguardia 26 de febrer de 1981)

Les primeres preguntes després del cop

Després del cop, van començar a sorgir nombroses preguntes que no tenen resposta. Algunes d'aquestes preguntes s'han pogut contestar, d'altres mai es sabran, ja que moltes de les proves d'aquest cop han sigut callades per no saber mai la veritat.

Algunes d'aquestes preguntes recauen sempre en els mateixos: Quin paper va jugar Tejero? I Milans del Bosch? Armada en algun moment va estar al cas del succeït? Va utilitzar com a comodí a Tejero? Per què va trigar tant a sortir el missatge del Rei? Quins van ser els que van "fallar" a Tejero en l'últim moment? Qui era el paisano que va acompanyar a Tejero en el segrest del Congrés i per què estava allà?

Totes aquestes i moltes més, encara no han tingut resposta. Tot i així des de l'inici del nou govern es va intentar arribar al final de l'assumpte. S'han escrit nombrosos escrits, llibres i articles sobre aquest tema, i tots acaben en el mateix: Qui va ser l'autèntic culpable?

(La Vanguardia 25 de febrer de 1981)

Entrevistes

Entrevista a Jose Manuel Rodríguez. Professor d'història.

1. Quina edat tenia quan va succeir el Cop d'Estat?

Faltaven un mesos per complir 19 anys.

2. Què feia en aquell moment?

En aquell moment estava estudiant. Vaig rebre la notícia del Cop quan estava estudiant a Barcelona. En van dir la notícia del Cop per un company que militava en un partit d'ultradreta anomenada Força Nova, es deia en castellà "Fuerza Nueva". La notícia es va saber entre classe i va dir: Han assaltat el Congrés dels Diputats (es veia molt content l'home) i nosaltres es vam preocupar força.

3. Recorda el moment de l'entrada de Tejero? Com va ser des de el seu punt de vista?

Recordo a Tejero gràcies a les imatges de televisió. Recordo que va haver un camera ,van actuar amb molta professionalitat. Mai van deixar de filmar i es per això que tenim aquest document. Recordo que va ser l'entrada d'uns guàrdies civils armats i la figura d'aquell senyor amb el bigoti aixecant el braç "Todo el mundo al suelo" i la reacció dels diputats que s'amagaven i altres que es van encarar, com Gutierrez Mellado.

El meu punt de vista va ser pues, seguint la tradició del alçament i intentones militars va ser una cosa força folklòrica i xapusera.

Hi ha una anècdota que no se si te l'han explicat. La premsa sueca quan van veure les imatges de l'assalt del Tejero, doncs com que anaven amb el tricorni, doncs a les notícies que van donar un diari Suec va ser que van entrar els toreros assaltar el Congrés dels Diputats.

4. Com a professor d' història, per què creu que va succeir?

Va succeir, perquè si mirem les arrels que neixen al segle XIX concretament després de la Constitució de 1812 i l'intent de Ferran VII de tornar a l'absolutisme aquí s'inicia una qüestió històrica molt perillosa, es a dir, s'implica per primera vegada a la història els militars dintre de les qüestions polítiques. Des de llavors ja saps perfectament que un govern o l'altre ja no depenien tant de les qüestions de parlamentarisme polític sinó de les intervencions de l'exèrcit. Concretament d'aquest aixecament ,aquests pronunciaments que s'anaven alternant de caràcter liberal o caràcter moderitari, i això va crear escola fins el punt que ja formava part de la política d'aquest país.

El cas més recent va ser l'últim el 18 de Juliol de Francisco Franco. Jo penso que està dintre d'aquesta tradició i anem a solucionar les coses com les hem fet fa més d'un segle. Les circumstàncies històriques aquí són diferent.

5.Quan va succeir el Cop, que va pensar en aquell moment?

En aquell moment primerament, doncs em va venir ,clar... una família que sempre havia militat a les esquerres, que venia d'una repressió i una dictadura, clar el primer que vam pensar va ser que ja la vam tornar a fastidiar.

Primerament una reacció de si era veritat que estava passant això ara, aquestes alçades al 1981,per tant va ser un xoc.

Després de molta preocupació, per que en aquell moment jo estava afiliat a un sindicat, la CNT ,força radical d'orígens anarquistes. No estava en aquell moment per ideologia sinó que si volia ser operador de cinema l'única manera era sent de la CNT.

Doncs es clar, imaginat-ho el que em va venir al cap, era que estava afiliat a la CNT, i clar, els primers que anirien a buscar si es tirava endavant serien els comunistes i els de la CNT, perquè han estat els enemics reals i palpables dels feixistes.

6.Qué es el que va fer?

El primer que vaig fer es sortir corrents cap el final de rambles on es trobava la CNT. Hi havia un ambient molt estrany per les rambles i moltes edicions de diaris. mai es va deixar de donar informació, però realment no se sabia que estava passant. Quan vaig arribar a la CNY l'ambient era super mogut. Tothom llençant arxius pel forat de l'ascensor, destruint papers.

Tothom estava espantat i els va venir al cap el 18 de Juliol.

Vaig recuperar la calma. La majoria dels espanyols vam esperar a que sortís el Rei.

7.Si s'hagués implantat el Cop, que hagués succeït?

Amb la perspectiva d'ara, jo penso que no hagués passat molta cosa, perquè la situació política d'Europa que influïa moltíssim havia canviat, no tenia res a veure amb tots els condicionants que tenien a veure amb Ferran VII que va poder implantar el primer Cop d'Estat quan va tornar de França.

Però clar en aquell moment, per tot, jo havia viscut molt el que era el Franquisme i la Guerra Civil des de el punt de vista de família del bàndol Republicà tot això era un mite en la família.

Clar, jo estava convençut que tot el que havíem aconseguit ho deixaríem.

Però des de el punt de vista d'ara veig que això hagués estat difícil.

8. Va veure o escoltar la locució del Rei? Què en pensa?

Si la vaig veure. Que penso? Que pensava quan vaig veure el Rei, es que vestit de militar amb totes les medalles, aquella solemne. Vaig dir que el Rei ens ha salvat d'aquest Cop d'Estat. Realment s'ha posat en el seu lloc.

Després quan he analitzat el Parlament, he tornat a veure les imatges i he estudiat una mica més d'història vaig veure que ell va fer tot el contrari que el seu avantpassat Ferran VII.

Aquell senyor en aquell moment va sentenciar que seria Rei fins la seva mort. Va prendre una decisió que el que més beneficiava era ell.

9. Recorda algun article interessant sobre el Cop?

D'article de l'època no. Pensa que la quantitat d'articles que vaig arribar a llegir en aquell moment de diaris de tot tipus d'ideologies.

Sempre em ve al cap un article molt bo no se si te l'han explicat. Escrit per Josep Fontana. Es un dels millors articles que s'han escrit mai sobre el 23-F. Un professor de l'Universitat Pompeu Fabra, és un mestre de tots els que hem estudiat història. Pot ser una de les persones que sap més d'història d'aquest país.

10. Com es va viure la setmana després del Cop?

Una vegada que totes les coses tornaven al seu lloc van canviar.

Jo ho vaig passar fatal, per que jo el mateix any hem tocava anar a fer el servei militar obligatori a Madrid per tant vaig anar a parar a un regiment, a un quartell on hi havia gent que havia participat en el intent de Cop d'Estat. Després va haver-hi dos cents capitans, que malgrat el Rei havia dit que havien d'anar a presó, doncs van signar un manifest anomenat el "Manifest dels Dos cents". Alguns d'aquests capitans els tenia jo, i la veritat no les tenia totes. Encara que el Rei va sortir per televisió, havia una gran part de l'exèrcit que encara no havien tingut temps de canviar de mentalitat.

Per tant, la vaig viure amb força tensió.

11. Quines creu que van ser les causes per que s'originés? La crisi de l'UCD o el Terrorisme van tenir alguna cosa a veure?

Les causes per que s'originés és ,primerament la tradició que es fonamental de com havien solucionat els problemes polítics en aquest país. Els militars a partir del S XIX formant part de la política d'aquest país. Tota una tradició que eren els militars d'alts càrrecs que les seves

condecoracions no van ser per lluitar contra un enemic a viva espanya ,perquè eren neutrals a la primera Guerra Mundial i neutrals a la segona Guerra Mundial, per tant, tot el seu poder militar va sorgir amb una Guerra Civil. Ara havien d'obeir a senyors parlamentaris que molts d'ells segurament havien estat enemics seus. També un sectors de polítics que no havien patit la democràcia, per que mai l'havien viscut i no sabien el que era i que no s'adaptaven a les noves regles.

12. I les conseqüències?

Per un cantó si que es va reformar la democràcia aquí, però a costa de que es va pactar. Els militars anaven agafar una altre funció; missions de pau en països amb conflictes, ONU, ajudant a Galícia amb el xapapote; però per una altre cantó la moderació de partits més d'esquerres o més tendència republicanes, que la gran beneficiada va ser la monarquia, que va sorgir com l'heroi. Com la persona que va posar tot en el seu lloc i galant de la Constitució on diu que la Corona es garan no només de la pàtria sinó a més a més de la Constitució.

Entrevista a Lluís Molina. Periodista i crític de cinema.**1.Quina edat tenia quan va succeir el cop d'Estat?**

Tenia uns 46 anys.

2.Que feia en aquell moment? On era?

Era a la nit i jo estava dormint per que em trobava malament. Al dia següent em vaig aixecar aviat i una amiga meva va venir i m'ho va explicar tot.

Vaig posar la televisió i em vaig assabentar de la notícia. Podia haver sigut greu.

Penso que tot i així va ser una acció barroera en un país democràtic. No es pot acceptar de cap manera la falta d'educació per part de la Guàrdia Civil amb aquelles paraules que han passat a la història “ Todo el mundo al suelo coño”

3.Quan va saber la notícia, què va pensar?

Vaig pensar que podia passar moltes coses. Acabàvem de sortir pràcticament d'una dictadura que va durar 40 anys, hi hagués estat una cosa molt greu. Hagués causat un retrocés terrible pel país si haguéssim tornat a una dictadura, però la figura del Rei va ser decisiva i ho va parar tot.

4.Com a periodista, per què creu que va succeir?

Els guàrdies civils i l'exèrcit tenien un paper molt important i tenien molt de poder durant el franquisme.

Al morir Franco van perdre tot el seu protagonisme i ara l'exèrcit i la guàrdia civil són únicament una professió.

5.I si el cop hagués triomfat, què hagués succeït?

Hagués succeït un retrocés en la democràcia espanyola.

En l'Europa d'avui dia crec que no podia haver triomfat de cap de les maneres un cop d'estat. Quan Franco va fer el cop d'estat tenia el suport i l'ajuda de l'alemanya nazi i el feixisme italià.

Europa ara esta més unida perquè puguin tolerar aquest tipus de situacions.

6.Va escoltar la locució del Rei? Què en pensa?

Sí, la locució del Rei la vaig escoltar i va estar molt seré i molt centrat. Va ser una persona decisiva per tot aquest caos que es va originar.

7.Va llegir algun article interessant sobre el tema?

Molts articles vaig llegir. Hi havia d'opinions diverses.

El senyor Tejero estava empresonat a la presó de Figueres i tenia moltes visites.

Jo vaig conèixer a una persona de Figueres que periòdicament anava a veure al senyor Tejero. No estava entre reixes sinó que tenia una certa llibertat d'acció a dintre de la presó.

Fins i tot, en van oferir de fer-li una entrevista, però em vaig negar.

8.Quines creu que van ser les causes ,per què s'originés? El terrorisme té alguna cosa a veure?

No, crec que el terrorisme tingués res a veure.

Desgraciadament es una altre cosa el terrorisme que avui en dia està vigent.

Aquesta gent que es va reunir per fer el cop d'estat veien que el seu poder ja no tenia valor.

Volien un cert retrocés i tornar a tenir el protagonisme que tenien abans.

Crec que no els hi va agradar certes reformes de la democràcia.

9.I les conseqüències?

Les conseqüències que va reportar crec que cap, ja que el Rei i el poble van respondre bé el succés.

Suposo que la conseqüència seria l'establiment de la democràcia.

El que va poder ocasionar si s'hagués implantat,

hagués estat terrible.

Entrevista a Lluís Medir, alcalde de Palafrugell.

1.Quina edat tenia quan va succeir el Cop d'Estat?

Va ser l'any 81, doncs tenia 34 anys.

2. Quin càrrec ocupava?

Era regidor d'aquí de l'Ajuntament de Palafrugell, concretament d'educació i cultura.

3.On era? Que feia?

A la tarda estava aquí a l'Ajuntament quan vaig tenir la notícia, estava esperant la visita d'una associació de pares d'un col·legi, possiblement el Torres Jonama. Tenia una reunió amb ells per tractar algun tema del col·legi, quan una persona que treballava a l'Ajuntament i que ara no hi es, que és periodista, que es diu Enric Serra va entrar i va venir. Ell no treballava a la tarda, i va venir expressament a dir-nos la notícia, que a través de la ràdio estava sentint la sessió d'investidura del senyor Calvo Sotelo, doncs que hi havia un grup de Guàrdies Civils que havien entrat en el Congrés i que no se sabia exactament que passava. Aleshores fora de l'Ajuntament vaig posar la ràdio i em van començar a trucar gent, persones amigues, conegudes, que els Guàrdies Civils havien entrat al congrés i que s'anava perfilant que allò era un Cop d'Estat. Aquí hi havia un altre regidor, no era sol en aquell moment. Vam intentar localitzar l'alcalde. Pensa que era una època que no havia mòbil i no era tan fàcil localitzar a la gent. L'alcalde estava en una visita fora de Palafrugell i quan va arribar cap a les 7 de la tarda, ja hi havia més regidors, i es va trobar que arribava amb un cotxe sense ràdio i no sabia res.

Es vam reunir i vam parlar. Els pares amb els quals tenia la reunió vam venir i els hi vaig dir que no podia ser.

Vam trucar a la Guàrdia Civil de Girona. El senyor Guàrdia Civil, era molt correcte, era de l'UCD, no ens va poder dir res.

Personalment vaig trucar al tinent de la Guàrdia Civil de Palafrugell, el Tinent Dovaño per saber que passava. La resposta va ser molt curiosa: "¿ Usted que llama por lo del Congreso?" li vaig contestar que si, i ell em va dir : " No se preocupe, ha sido este del Tejero. Ya lo conocemos está loco". Aquesta va ser la resposta del Tinent de aquí Palafrugell.

La Guàrdia Civil de Palafrugell no es va moure en cap moment.

Cap a les 9 del vespre, ens vam anar cap a casa. Les primeres hores les notícies eren cada vegada pitjors, ja que la ràdio es va aturar l'emissió i van començar himnes militars. Això és

un indici que el Cop havia triomfat. Controlaven la ràdio Nacional. Les primeres hores van ser fatal, ja que es veia que el Cop triomfava.

A València hi havia moviments militars de canons i tancs. A Madrid també s'hi podia apreciar aquests moviments.

Les coses eren molt preocupants.

Em va arribar una hora, en que les coses es van estavilitzar i les coses no van empitjorar.

El Guàrdia Civil de Girona no ens deia res. Tot va estar estabilitzat fins que el President Pujol va sortir per una ràdio catalana i va dir que havia parlat amb el Rei i que la Democràcia es salvaria. Aquesta va ser la primera veu d'autoritat que es va sentir en tot Espanya.

A partir d'aquí vam estar tranquils i vam veure que el Cop no triomfaria.

Cap a les dos o tres de la nit va sortir el Rei i es quan es va saber que el Cop no triomfaria.

Tot i així els militars estaven dins del Congrés i no sabies el que faria el Coronel Tejero. No sabies quantes hores estaria, si hauria represàlies. Tot estava obert perquè passés qualsevol cosa.

Tot es tenca quan hi ha aquella escena dels Guàrdies Civils fugin i el Tejero surt fent el salut militar. No van sortir amb les mans lligades sino amb honors militars.

Vam estar a punt de perdre-ho tot aquell dia.

4.Recorda, en algun moment, que va pensar quan va saber la noticia? Va sentir por en algun moment?

El primer pensament quan va entrar l'Enric Serra a l'Ajuntament es que hi hagut un atemptat de ETA i han entrat els Guàrdies Civils per posar ordre. Vaig volgué creure això encara que era molt versemblant perquè el que em feia molta por era creure que allò era un cop d'estat.

De seguida vaig veure que era un cop d'estat . Vaig sentir por. Jo era consejal comunista. Per a mi, per la meva família i per les repercussions. Vaig tenir la sensació de frustració absoluta perquè la experiència democràtica s'havia trencat.

Històricament havien triomfat tots i es clar tenim una tradició llarguíssima.

Hi havia un general, anomenat Pavía, que va entrar al Congrés amb un cavall, i interrompeix la democràcia amunt del cavall.

Tenia tristesa, por i frustració. Volíem una democràcia, la modernització del país.

Tot i això ve a causa que Suárez, president de l'UCD, dimiteix i entra un altre personatge més conservador com es Calvo Sotelo.

Va ser un bon president del govern per dirigir el govern espanyol.

El cop d'estat es veia com la fi del principi de la democràcia i de la llibertat que volia el poble espanyol.

Si aquest cop s'hagués implantat haguéssim pasta cal el franquisme.

Aquesta etapa del Franquisme hagués durat 5 o 6 anys com a molt, però no 40 anys com la de Franco, ja que el temps havia canviat.

A mesura que van passant les hores el sentiment canvia i passa ha ser d'esperança.

5.Quan va saber el succeït, amb qui es va posar en contacte? Quina conversa van tenir?

A la primera persona que vaig trucar va ser a l'alcalde i seguidament als regidors del meu grup, PSUC.

També vaig trucar a gent de Barcelona que eren del meu mateix partit.

Vaig rebre trucades d'amics que em preguntaven pel succeït, ja que estaven espantats.

Finalment vaig trucar a la meva família.

6.Si hagués triomfat el cop, que hagués passat?

És imprevisible saber-ho. Jo penso que el cop no va ser un de sol, sinó que eren dos cops, per això no va triomfar, ja que no havia coordinació.

Crec que la teoria més acertada, es que no es van posar d'acord.

Els militars tenien una mala coordinació i van fer un paper d'autèntica xapuza.

El que volien era formar un govern de militars amb el diferents partits polítics, que segurament va ser idea d'Armada.

7.Si va veure o escoltar la locució del Rei: com la recorda? Com la interpreta?

Jo sóc molt crític amb l'actuació del Rei.

El Rei va trigar molt a sortir i a donar explicacions, perquè esperava ha veure que es el que succeïa.

Va ser positiu en el sentit que estava a favor de la democràcia.

8.Va arribar a reunir-se amb el Partit per valorar els fets?

No, no em vaig arribar a reunir amb el partit. Em vaig quedar a l'Ajuntament. Vaig creure que no era necessari fer una reunió sense saber exactament els fets.

9.S'ha tornat a interessar pel tema?

Sempre m'ha interessat el tema. Si surt algun article el llegeixo.

M'agrada, perquè desgraciadament es una tradició això dels cops d'estat.

Com a polític m'interessa la història i documentar-me més sobre el nostre país o tot el món.

10. Quines creu que van ser les causes per què s'originés el cop? Podria haver sigut la crisi que hi havia en el govern de l'UCD? O el terrorisme?

La causa principal crec que és l'interès per tornar enrera.

La crisi de l'UCD no es cap causa essencial, més que res seria una conseqüència.

El terrorisme si que és una causa de fons. Franco mor al llit i això causa que l'exèrcit perdi el seu poder i el volen recuperar.

El Rei es decanta cap a la reforma i això no ho veuen amb bons ulls els grups conservadors. Suárez, no volia una reforma en el sistema polític, però sota la pressió dels grups més d'esquerres es va decantar per la Constitució.

L'exèrcit es va veure traït i van decidir actuar, com sempre han fet.

11. I les conseqüències?

Com a conseqüència suposo que podríem dir que es la crisi final del grup d'UCD i la permanència d'una democràcia.

Entrevista Joan Mató. Professor d'història.**1.Quina edat tenia quan va succeir el cop d'estat?**

Jo tenia 33 anys en aquell moment.

2.Qué feia en aquell moment?

En el moment del cop d'Estat? Era professor d'institut, feia de professor d'història.

3.Recorda el moment, de l'entrada de Tejero? Com va ser des de el seu punt de vista?

De Tejero m'hen recordo perquè, va ser per la tarda ,no? Si m'hen recordo bé, era cap a dos quarts de set, més o menys, entre les set o les sis. No m'hen recordo del dia exacte, el dia de la setmana no m'hen recordo, però si era a les sis o les set. Més aviat cap a les set. Jo estava en el Centre Mercantil, que ara no existeix, al costat del Centre Fraternal ;i estava fent una partida d'escacs. Per la televisió donaven la sessió de les Corts, perquè era diem una sessió de confiança del govern de l'UCD, de Adolfo Suárez. Jo estava jugant als escacs i m'hen recordo que estava d'esquena al televisor i en un moment determinat vaig sentir, doncs bé, els trets. Vaig mirar al televisor i vaig veure el moviment de la gent del mateix centre i em deien: “Mira que està passant, que està passant”. Es clar, es va deixar lògicament la partida d'escacs i vaig mirar la televisió fins que va desaparèixer la imatge. M'hen recordo perfectament com si fos ahir.

4.Com a professor d'història, per qué creu que va succeir?

És una pregunta molt complicada aquesta, perquè més com a professor d'història,ja saps que la història estudia el passat de les coses, i això encara és un fet recent. I a més no està encara clar el paper de moltíssima gent. A veure, estem en l'any 81, i em de remuntar l'any 75,la mort de Franco. Feia sis anys que Franco havia mort. Estàvem en el període de transició, hi havia hagut dos governs a l'UCD, el govern del 77 i el govern del 79. S'havia aprovat la constitució una constitució, la Constitució del 78 i en aquell moment el govern de l'UCD, era un govern que estava molt flux i es veia que guanyarien les properes eleccions el partit socialista. Crec que havia sectors encara franquistes que no acceptaven aquest canvi de situació. No acceptaven la Democràcia plena, i per tant, es un dels “factors” que van provocar l'intent de cop d'Estat.

5.Quan va succeir el cop, que va pensar en aquell moment?

El primer que vaig fer, va ser de sorpresa. Imaginat que estàs allà jugant als escacs i fent tertúlia. Encara m'hen recordo que vaig posar al costat d'una professora que treballava aquí al institut. Era castellana, de Salamanca i feia de professora de química i física ,i van estar

comentant el que passava. I el que vaig fer es anar cap a casa, vaig posar i escoltar la ràdio estrangera, Ràdio Montecarlo. Vaig escoltar les notícies en francès, de que era un intent de Cop d'Estat. Sobretot el que em va impressionar va ser, que a València ja havien sortit els tancs i vaig estar en l'expectativa. Per ser sincer no vaig passar por, només vaig estar a l'expectativa i no vaig dormir.

6.Si s'hagués implantat el cop, que hagués succeït?

És una pregunta molt difícil per que, ja saps tu que la història amb aquest si condicional. Si vols fem una mica d'història ficció. Jo m'hi imagino que no es estat exactament un cop d'estat, com va ser el de la Guerra Civil del 36-39. per una raó, no crec que la societat espanyola, en aquell moment s'hagués tirat al carrer. La societat espanyola havia canviat. Jo imagino, que hagués estat un govern militar, civil i de forma temporal fins intentar reconduir la situació, ja que havia el problema del terrorisme, dels nacionalismes, problemes que encara segueixen en l'actualitat. Per tant intentar reconduir la situació, però et serè molt sincer que hagués passat si hagués triomfat el cop d'estat. Jo no crec que aquest cop d'estat hagués durat molt de temps, perquè la situació d'Europa havia canviat. Era una Europa democràtica, país democràtic i per tant anar enrera d'aquesta manera és impossible. Potser hagués durat uns dies o unes setmanes, però sense èxit. És la meva opinió personal.

7.Va veure o escoltar la locució del rei? Què en pensa?

Si la vaig escoltar. És una de les gran preguntes del cop d'Estat. Si el Rei estava d'acord, si el Rei no estava d'acord, si va sortir massa tard... En aquells moments concretament com vaig veure sortir al Rei, vestit de militar, Cap de les Forces Armades espanyoles. En aquells moments vaig pensar que el paper del Rei era molt correcte. Ho miro des de unes perspectives, torno a repetir, feia sis anys que Franco va morir. Era molt important, actualment és un paper simbòlic.Tenia molt de prestigi en les Forces Armades, s'ha de matitzar que el servei militar en aquell temps era obligatori. El que passa, es que després ,a la televisió han fet reportatges amb comentaris que qüestionen el seu paper. Si va sortir massa tard, si esperava les decisions dels caps generals de cada capitania... Va ser el paper pel meu punt de vista positiu.

8.Recorda algun article interessant sobre el cop?

No, s'hi haig de ser sincer. Actualment que en vingui en memòria, sobre el cop d'estat. No m'hen recordo. El que si recordo que totes les forces polítiques, l'endemà van anar a veure el Rei, Aliança Popular, representant per Fraga i el Partit Comunista(Santiago Carrillo).

Nombrosos articles fan alabança al Rei, gràcies al seu gran paper. També a Suárez i a Guterrez Mellado, que no van seure i van tenir una actitud molt valenta.

9.Com es va viure la setmana després del cop?

A nivell personal, bé. Van tornar a fer classes. Es va parlar durant hores de classe del succeït. L'any 81 jo feia de professor d'història de tercer de BUP, que és 1er de Batxillerat ara. Com anècdota molt curiosa, en aquells moments estàvem explicant el Cop d'Estat de Paviera, que va acabar amb la primera República. Va donar aquesta casualitat que feia història contemporània d'Espanya i Catalunya, durant cinc hores a la setmana. Estàvem explicant la primera República i el Cop d'Estat de Pavia, que no es veritat que entrés en el Congrés a cavall. Vaig aprofitar per comentar el que havia passat i fent un cert paral·lelisme amb el cop de Pavia i el de Tejero. Vaig estar mirant la televisió i llegint els diaris ,i vaig trucar a certes amistats compromeses en el punt de vista polític, que algunes es van com mig amagar. Aquest cop donava la sensació que havia estat mal organitzat. Mai havia dit això, però certes persones van anar al quartell de la Guàrdia Civil de Palafrugell per presentar-se voluntaris per ajudar. No diré noms.

10.Quines creu que van ser les causes per que s'originés? La crisi de l'UCD o el Terrorisme van tenir alguna cosa a veure?

Les causes, jo crec que havien sectors, dins de l'exèrcit que no veien amb bons ulls el procés democràtic. Hi ha dues o tres causes que han de quedar clares. Mai em d'oblidar que Franco va morir en el llit. El franquisme va acabar de forma biològica. Hi havien sectors de la societat que eren franquistes, com l'exèrcit, que va ser una columna vertebral del franquisme. Veien amb mals ulls el procés democràtic i el Rei, perquè creien que els havia traït. Si em demanes, si es per l'UCD o el terrorisme, jo diria que primer és el terrorisme, segon el problema del nacionalisme del país i per últim la crisi de l'UCD.

11.I les conseqüències?

Les conseqüències és que es va fer una mica de marxa endarrera. En qüestions de les autonomies i el següent ,va guanyar en el 82 el Partit Socialista PSOE, per majoria absoluta, però la qüestió de l' autonomia com a Catalunya va quedar una mica retallada.

Sandra Parra
2n B
Tutora: Victòria Ballabrera